

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การศึกษา ค้นคว้าเป็นไปตามขั้นตอน โดยได้นำเสนอตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
  - 1.1 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้
  - 1.2 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้นที่ 3
  - 1.3 มาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทย ท1.1 ช่วงชั้นที่ 3 การอ่าน
  - 1.4 สาระการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการอ่าน ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
  - 1.5 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
  - 1.6 คำอธิบายรายวิชา
2. การอ่าน
  - 2.1 ความหมายของการอ่าน
  - 2.2 ความสำคัญของการอ่าน
  - 2.3 ลักษณะของการอ่าน
  - 2.4 ความเข้าใจในการอ่าน
  - 2.5 ระดับความเข้าใจในการอ่าน
  - 2.6 กระบวนการอ่าน
  - 2.7 การประเมินผลความเข้าใจในการอ่าน
3. กิจกรรมการเรียนรู้แบบแบบผสมผสาน(CIRC)
  - 3.1 ความหมายและความสำคัญของการเรียนร่วมมือ
  - 3.2 องค์ประกอบของการเรียนร่วมมือ
  - 3.3 ปรัชญาและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนแบบร่วมมือ
  - 3.4 ขั้นตอนการสอนโดยใช้การเรียนร่วมมือแบบผสมผสาน(CIRC)
  - 3.5 บทบาทของครูในการสอนโดยใช้การเรียนแบบร่วมมือ
  - 3.6 ประโยชน์ของการเรียนแบบร่วมมือ
4. การสอนตามคู่มือการจัดการเรียนรู้
  - 4.1 ความหมายของการสอนตามคู่มือการจัดการเรียนรู้
  - 4.2 รูปแบบการสอนตามแนวคิดของกาเย่
5. ผลการเรียนรู้
  - 5.1 ความเข้าใจในการอ่าน
  - 5.2 เจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาไทย

- 5.3 ทักษะความเข้าใจในการอ่าน
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 6.1 งานวิจัยในประเทศ
- 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

1. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ สาระที่ 1 : การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 : ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 : การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 : ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเรื่องราว ในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศ และเขียนรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 : การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน 3.1 : สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

สาระที่ 4 : การใช้ภาษา

มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษา และพลังของภาษาภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

มาตรฐาน ท 4.2 : สามารถใช้ภาษาแสวงหาความรู้ และใช้ภาษาเสริมสร้างลักษณะนิสัยบุคลิกภาพและความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม อาชีพ สังคม และใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

สาระที่ 5 : วรรณคดี และวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 : เข้าใจ แสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าซาบซึ้งและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

2. มาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทย

หลักสูตรสาระการเรียนรู้ภาษาไทยได้กำหนดให้นักเรียนต้องเรียนเกี่ยวกับทักษะการใช้ภาษาทั้ง ฟัง ดู พูด อ่านและเขียนในรูปแบบต่าง ๆ ด้วยการกำหนดให้ใช้ทักษะทางการอ่านไปสร้างความรู้ ความคิด ไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหา สร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิตและสร้างนิสัยรักการอ่าน (กรมวิชาการ 2546, หน้า 180) สำหรับในงานวิจัยนี้จะขอล่าถึงเฉพาะ สาระที่ 1 การอ่าน ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับทักษะการอ่านในงานวิจัยเท่านั้น

สาระที่ 1 : การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 : ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหา สร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

3. มาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทย ท 1.1 ช่วงชั้นที่ 3 การอ่าน

1. สามารถอ่านอย่างมีประสิทธิภาพและอ่านได้อย่างมีความเร็วเพิ่มขึ้น เข้าใจวงคำศัพท์กว้างขวางขึ้น เข้าใจสำนวนและโวหาร การบรรยาย การพรรณนา อธิบาย อุปมาและสาธก สามารถใช้บริบทการอ่าน สร้างความเข้าใจการอ่านและใช้แหล่งความรู้พัฒนาประสบการณ์และความรู้กว้างขวางขึ้น นำความรู้และประสบการณ์มาใช้ในการตัดสินใจและแก้ปัญหาสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต

2. สามารถแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์เรื่องที่อ่าน ประเมินค่าทั้งข้อดีและข้อด้อยอย่างมีเหตุผลโดยใช้แผนภาพความคิดและกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างหลากหลาย พัฒนาการอ่าน สามารถเล่าเรื่อง ย่อเรื่อง ถ่ายทอดความรู้ ความคิดจากการอ่านไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตและใช้การอ่านในการตรวจสอบความรู้

3. สามารถอ่านในใจ อ่านออกเสียงตามลักษณะคำประพันธ์ที่หลากหลายและวิเคราะห์คุณค่าด้านภาษา เนื้อหา และสังคม จำบทประพันธ์ที่มีคุณค่า นำไปใช้อ้างอิงได้ เลือกอ่านหนังสือและสื่อสารสนเทศ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์อย่างกว้างขวางเพื่อพัฒนาความรู้และการทำงาน มีมารยาทการอ่านและนิสัยรักการอ่าน

4. สาระการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการอ่านช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

1. การอ่านในใจได้เร็วยิ่งขึ้นและเข้าใจเรื่องโดยใช้ บริบทช่วย ทั้งเรื่องที่เป็นความรู้และความบันเทิง ที่มีวงคำศัพท์ และมีความยากมากขึ้นตามระดับชั้น

2. การอ่านและเข้าใจความหมายของถ้อยคำ และสำนวน

3. การเล่าเรื่องและการย่อเรื่องจากการอ่าน

4. การนำความรู้และประสบการณ์จากการอ่าน และแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ มาใช้ในการคิด ตัดสินใจ และแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต

5. การแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์และการประเมินค่าเรื่องที่อ่านอย่างมีเหตุผล ทั้งด้านภาษาเนื้อหา และสังคม

6. การอ่านตรวจสอบความรู้ และค้นคว้าเพิ่มเติม

7. การอ่านออกเสียงร้อยแก้วและร้อยกรอง การอ่านทำนองเสนาะได้คล่อง ไพเราะ ถูกต้องตามอักขรวิธีและลักษณะคำประพันธ์

8. การท่องจำบทอาขยาน บทประพันธ์ที่มีคุณค่าและนำไปใช้อ้างอิง

9. การพัฒนาตนเองด้านความรู้และการทำงานด้วย การเลือกอ่านหนังสือสื่อสารสนเทศ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

10. มารยาทการอ่าน การปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน และสุขลักษณะในการอ่านหนังสือ การรู้จักใช้ห้องสมุดหรือแหล่งการเรียนรู้แสวงหาความรู้

5. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. แสดงความหมายของถ้อยคำและสำนวน และเข้าใจเรื่อง โดยใช้บริบทช่วยด้วยการพูด และการเขียน หรือตอบคำถาม
2. อ่านแล้วนำความรู้และประสบการณ์จากการอ่านมาใช้ในการตัดสินใจ
3. แสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์ และประเมินค่าเรื่องที่อ่านอย่างมีเหตุผล ด้วยการพูด การเขียน และตอบคำถาม
4. อ่านเรื่องแล้วแสดงเรื่องที่อ่าน ด้วยแผนภาพความคิดหรือกระบวนการคิด
5. พูดหรือเขียน เล่าเรื่องและย่อเรื่อง จากเรื่องที่อ่านได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์
6. อ่านตรวจสอบความรู้ของตนเองว่าถูกต้องหรือไม่และอ่านค้นคว้าเพิ่มเติม
7. อ่านในใจบทร้อยแก้วหรือบทร้อยกรองได้เร็วขึ้นและจำใจความสำคัญ วิเคราะห์ความ ดีความ สรุปลักษณะและประเมินค่า เรื่องที่อ่าน ด้วยการพูด การเขียน และตอบคำถาม
8. อ่านออกเสียงบทร้อยกรองได้คล่อง ถูกต้องตามอักขรวิธี และลักษณะคำประพันธ์ ด้วยเสียงดังฟังชัดเจน เว้นวรรคตอนและใช้น้ำเสียงได้อย่างเหมาะสม และมีบุคลิกการอ่านที่ดี ทั้งการอ่านออกเสียงระดมคำและอ่านทำนองเสนาะ
9. ท่องจำบทร้อยกรองและบทร้อยแก้ว ที่มีความไพเราะและมีข้อคิดที่ดี ทั้งที่เป็นบทอาขยาน และไม่ใช่มบทอาขยาน
10. เลือกอ่านหนังสือและสื่อสารสนเทศ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จากห้องสมุด จากมุมหนังสือ หรือแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ
11. แสดงมารยาทในการอ่าน ไม่รบกวนผู้อื่น ไม่ขีดเขียนหรือไม่ทำให้เอกสารฉีกขาด ส่งหนังสือตรงตามกำหนดและจัดบันทึกข้อมูลสำคัญจากการอ่าน โดยใช้เวลาวางอ่านหนังสือ ทั้งหนังสือที่เป็นความรู้และความบันเทิง

6. คำอธิบายรายวิชา

หลักการอ่านคำศัพท์ สำนวนโวหาร การบรรยาย การพรรณนา การอธิบาย การแสดงความคิดเห็น ประเมินค่าข้อดีและข้อด้อย ใช้แผนภาพความคิด เล่าเรื่องจากเรื่องที่อ่าน อ่านในใจ อ่านออกเสียง ตามลักษณะคำประพันธ์ที่หลากหลาย จำบทประพันธ์ มารยาทในการอ่านและนิสัยรักการอ่าน และสุขลักษณะในการอ่านหนังสือ การรู้จักใช้ห้องสมุดหรือแหล่งการ

เรียนรู้แสวงหาความรู้ พัฒนาด้านความรู้และการทำงานด้วย การเลือกอ่านหนังสือและสื่อ
สารสนเทศ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

การอ่าน

1. ความหมายของการอ่าน

การอ่าน เป็นกระบวนการที่ซับซ้อน มีหลายคุณลักษณะ มีองค์ประกอบทาง
จิตวิทยา สภาพร่างกายและสภาพทางสังคมรวมอยู่ด้วย พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน
พ.ศ.2542 (2542, หน้า 1364) ได้จัดคำว่า การอ่าน ไว้ที่ คำอ่าน เป็นกริยา หมายความว่า
ว่าตามตัวหนังสือ ออกเสียงตามตัวหนังสือ ดูหรือเข้าใจความหมายจากตัวหนังสือ
สังเกตหรือพิจารณาดูให้เข้าใจ คิด นับ (ไทยเดิม) นอกจากนี้นักการศึกษา นักภาษาศาสตร์
และผู้เชี่ยวชาญทางด้านกรอ่านได้ให้ความหมายและอธิบายความหมายของการอ่านไว้หลาย
ทัศนะ ดังนี้

สุภัทรา อักษรนุเคราะห์ (2532, หน้า 83) ให้ความหมายของการอ่านว่า การ
อ่านเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้ความคิด และความสามารถเพื่อทำความเข้าใจในการสื่อในรูปของการ
เขียน กล่าวคือ ผู้อ่านกับผู้เขียนจะต้องสื่อความหมายซึ่งกันและกัน โดยใช้ข้อความ(massage)
เป็นสื่อ ดังนั้นผู้อ่านจะต้องใช้ความสามารถที่จะเข้าใจและตีความสิ่งที่ผู้เขียนต้องการที่จะสื่อ
ความหมายให้ตรงตามจุดประสงค์ของผู้เขียนที่แสดงออกมาทางข้อความนั้นมากกว่าการอ่านตัว
ภาษานั้น ๆ

ศิริรัตน์ นีละคุปต์ (2536, หน้า 15) ได้สรุปความหมายของการอ่าน จาก
ผู้เชี่ยวชาญการอ่านหลาย ๆ ท่าน ซึ่งให้ความหมายของการอ่านไว้ต่าง ๆ กัน แต่เน้นสิ่ง
เดียวกันคือ การแปลความหมายจากตัวอักษรเพื่อให้เกิดความเข้าใจ

วรรณิ โสมประยुर (2537, หน้า 121) กล่าวว่า การอ่านเป็นกระบวนการทาง
สมองที่ต้องใช้สายตาสัมผัสตัวอักษรหรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ รับรู้และเข้าใจความหมายที่ใช้สื่อ
ความคิดและความรู้ระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่านให้เข้าใจตรงกัน

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2537, หน้า 5) กล่าวว่า การอ่านคือกระบวนการแห่ง
ความคิดในการรับเข้าในขณะที่ย่าน สมองของผู้อ่านจะต้องติดตามผู้เขียน หรือตีความข้อความ
ที่อ่านไปด้วยตลอดเวลา

วิจิตรา นรสิงห์ (2540, หน้า 10) ได้ให้นิยามของการอ่านซึ่งได้จัดหมวดหมู่ไว้
ในลักษณะใหญ่ ๆ ดังนี้

1. การอ่านเป็นกระบวนการ

1.1 การอ่านเป็นกระบวนการสารสนเทศของผู้อ่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการ
อ่านกลุ่มนี้สนใจกระบวนการสารสนเทศและได้ดำเนินการศึกษากระบวนการสื่อสาร เพื่อนำมา
อธิบายกระบวนการจัดการสารสนเทศขณะที่อ่าน

1.2 การอ่านเป็นกระบวนการทางสมองซึ่งเกี่ยวข้องกับความคิดและการใช้สติปัญญาในการตีความเพื่อทำความเข้าใจสิ่งที่อ่าน ตัวอักษรนั้นทำหน้าที่เป็นตัวกระตุ้นให้ผู้อ่านระลึกถึงความหมายซึ่งผู้อ่านทราบมาแล้วจากประสบการณ์ในอดีต การทำความเข้าใจเพื่อให้ได้ความหมายจึงเกิดจากกระระลึกและไข่มโนทัศน์ที่ผู้อ่านมีอยู่แล้ว แต่ถ้าสิ่งที่อ่านมีความหมายใหม่ผู้อ่านต้องไข่มโนทัศน์หลายอย่างจึงจะเข้าใจสิ่งที่อ่านและได้ความหมายใหม่นั้น

1.3 การอ่านเป็นกระบวนการภาษาศาสตร์เชิงจิตวิทยา ซึ่งผู้อ่านจะต้องใช้ทักษะต่าง ๆ เพื่อให้ได้ความหมายตามที่ผู้เขียนต้องการ

1.4 การอ่านเป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์และการตีความผู้อ่านมีปฏิสัมพันธ์กับเนื้อความที่อ่าน ผู้อ่านสามารถที่จะตีความเรื่องที่อ่านได้มากแค่ไหนขึ้นอยู่กับพื้นความรู้ของผู้อ่าน รวมทั้งการเอาความหมายของผู้อ่านด้วย

2. การอ่านเป็นทักษะ

3. การอ่านเป็นความเข้าใจ

อารี มากมณี (2541, หน้า 13) ได้สรุปความหมายของการอ่านว่าเป็นการแปลความหมายของตัวอักษรออกมาเป็นความคิด เข้าใจความหมายของตัวอักษร เข้าใจความต้องการของผู้เขียน และนำความรู้หรือความคิดที่ได้ไปใช้ประโยชน์

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542, หน้า10) การอ่านหมายถึง ความเข้าใจในสัญลักษณ์ เครื่องหมาย รูปภาพ ตัวอักษร คำและข้อความที่พิมพ์ หรือเขียนขึ้นมา

สมพร แฝงพิพัฒน์ (2542, หน้า 5) ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่า การอ่านคือการรับรู้ความหมายจากถ้อยคำที่ตีพิมพ์อยู่ในสิ่งที่ตีพิมพ์หรือหนังสือโดยผู้อ่านรู้ว่าผู้เขียนได้ส่งสารอะไรมายังผู้อ่าน ทั้งในด้านความคิด ความรู้ ความหมายและความสัมพันธ์กับสิ่งอื่นว่าผู้เขียนตั้งใจจะแสดงความคิดอย่างไร และมีความหมายว่าอะไรเกี่ยวข้องกับอะไรบ้าง ลำดับขั้นของการอ่านจะเริ่มต้นตั้งแต่การทำความเข้าใจในถ้อยคำแต่ละคำ กลุ่มคำแต่ละกลุ่มคำและเรื่องราวที่เรียงต่อเนื่องกันอยู่ในย่อหน้าหนึ่งหรือในตอนหนึ่งหรือในเรื่องหนึ่ง ซึ่งผู้อ่านต้องทำความเข้าใจไปที่ละตอนเป็นลำดับ

ภิญโญ ช่างสาน (2542, หน้า 223) ได้สรุปความหมายของการอ่านว่า การอ่านหมายถึง กระบวนการรับรู้สารโดยการค้นหาความหมายหรือความเข้าใจจากตัวอักษร ถ้อยคำหรือข้อความจากงานเขียนต่าง ๆ ออกมาเป็นความคิดและนำความคิดเหล่านั้นไปใช้ประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต

ดนยา วงศ์ณัชชัย (2543, หน้า 4) ได้กล่าวถึงการอ่านไว้ดังนี้ การอ่านเป็นกระบวนการที่ผู้อ่านรับรู้ตัวอักษร หรือสัญลักษณ์แล้วแปลความหมายของตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ เป็นความเข้าใจซึ่งหมายถึงผู้อ่านรับรู้สารที่ผู้เขียนต้องการสื่อ

แอร์โรสมิท (Arrowsmith, 1972 , p. 84) ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่า การอ่านคือความคิด ความรู้สึก และจินตนาการแล้วนำความคิดนั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์

แฮร์ริสและสมิท (Harris and Smith, 1976, p.14) ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่า หมายถึง รูปแบบหนึ่งของการสื่อสารความหมาย เป็นการแลกเปลี่ยนความคิด ข่าวสารและความรู้ระหว่างผู้เขียนและผู้อ่านในลักษณะของการสื่อความซึ่งกันและกัน โดยที่ผู้เขียนจะแสดงความคิดเห็นของตนด้วยภาษาตามลักษณะการเขียนของแต่ละบุคคล ส่วนผู้อ่านจะพยายามหาความหมายของสิ่งที่ผู้เขียนได้เขียนไว้ ความสามารถที่จะทำนายหรือถอดความจากข้อความที่อ่านขึ้นอยู่กับประสบการณ์เดิมของผู้อ่าน ได้แก่ ความคุ้นเคยในหัวข้อเรื่องที่อ่าน ความคิดเห็นที่สำคัญ ๆ ของเรื่อง ตลอดจนความรู้ความสามารถทางภาษาของผู้อ่านเองด้วย

คูเปอร์ (Cooper, 1979, p. 3) ได้กล่าวเกี่ยวกับการอ่านไว้ว่า หมายถึง กระบวนการสร้างหรือพัฒนาความหมายของเนื้อเรื่องที่เป็นตัวอักษร ซึ่งผู้อ่านต้องนำความรู้และประสบการณ์เดิมมาเชื่อมโยงในการอ่านโดยกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้อ่านและเนื้อความ

ซินท์ซ (Zintz, 1980, p 5) ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่า การอ่าน คือ การถอดคำศัพท์ที่เขียนออกมาเป็นคำพูด การอ่าน คือ ความเข้าใจภาษาของผู้เขียนที่ได้เขียนขึ้นเป็นหนังสือ

จากความหมายของการอ่านที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การอ่านไม่ได้เป็นเพียงการออกเสียงว่าตามหรือดูตามตัวอักษรเท่านั้นแต่เป็นกระบวนการสื่อสารความคิดจากผู้เขียนไปสู่ผู้อ่าน ซึ่งผู้อ่านจะต้องทำความเข้าใจและแปลความหมายของตัวอักษรหรือสัญลักษณ์โดยใช้ประสบการณ์เดิมให้มีความหมายชัดเจนสมบูรณ์ สิ่งสำคัญที่สุดในการอ่านคือ ผู้อ่านต้องเข้าใจความหมายของสิ่งที่อ่านหรือเข้าใจใกล้เคียงกับความเข้าใจของผู้เขียน

2. ความสำคัญของการอ่าน

ทักษะการอ่าน เป็นทักษะที่จำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งที่ทำให้เกิดการพัฒนาการทางด้านสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ พฤติกรรมและการดำเนินชีวิต (ชุตินา สัจจันันท์, 2529, หน้า 10) ซึ่งถือว่าเป็นทักษะที่ใช้มากในชีวิตประจำวันในการแสวงหาสรรพวิทยาการต่าง ๆ นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้ดังนี้

ศิริพร พูลสุวรรณ (2530, หน้า 16 – 68) กล่าวว่า

1. การอ่านช่วยให้เกิดความรู้ทางวิชาการ มีความสำคัญต่อการศึกษาทุกระดับ ทั้งเรียนภายในห้องเรียนและเรียนด้วยตนเอง ดังนั้นความรู้ทางวิชาการความสำเร็จทางวิชาการของมนุษย์จึงมีความสัมพันธ์กับการอ่าน
2. การอ่านช่วยพัฒนาอาชีพ การอ่านทำให้ทราบข้อมูลในการเลือก การค้นคว้าหาความรู้และพัฒนาอาชีพของบุคคลให้ก้าวหน้า ซึ่งส่งผลให้สังคมเจริญก้าวหน้า
3. การอ่านช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ทำให้ทราบถึงพัฒนาการของโลก

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี สามารถนำความรู้ให้สัมพันธ์กับการทำงานในชีวิตประจำวัน และสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปจินตนาการคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ ได้

4. การอ่านช่วยพัฒนาจิตใจให้เจริญงอกงาม ก่อให้เกิดความเพลิดเพลินบันเทิงใจ และพัฒนาจิตใจให้เกิดความเมตตาอารี ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

5. การอ่านช่วยอำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวัน ตลอดจนช่วยป้องกันและแก้ปัญหาบางอย่างได้

6. การอ่านช่วยให้ผู้อ่านมีบุคลิกภาพเหมาะสม

บันลือ พดุกษะวัน (2532, หน้า 10 – 11) กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านว่า

1. การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ หากอ่านไม่ได้การเรียนการสอนย่อมพบอุปสรรคอย่างใหญ่หลวง พฤติกรรมของเด็กจะเปลี่ยนไป หงอย เหงา เก็บกด หรือมีจะนั้นจะแสดงออกต่าง ๆ ในลักษณะทดแทนปมด้อยเหล่านั้น

2. เด็กที่อ่านได้ย่อมได้รับการยอมรับ สามารถเรียนร่วมกับเพื่อน ๆ ได้ดี ตรงกันข้ามการที่เด็กมีอุปสรรคในการอ่าน ย่อมขาดความอบอุ่น ขาดความมั่นใจตนเอง

3. การอ่านได้อ่านเป็น เป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมให้เด็กได้รับความรู้เกี่ยวกับสภาพสิ่งแวดล้อมทั้งนี้ไม่ว่าโรงเรียน หรือสถาบันการศึกษาใดในโลกก็ไม่อาจจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้ดีที่สุด การอ่านจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่เด็กค้นคว้าเพิ่มเติมได้อย่างจุใจ หรือตามความจำเป็นของเด็กเหล่านั้น

4. การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการประกอบธุรกิจ การปรับปรุงเมื่อพ้นวัยประถมศึกษาอาจเรียนรู้จากพฤติกรรมการศึกษาออกโรงเรียนได้อีกทางหนึ่ง

5. การอ่านมีความจำเป็นต่อการเป็นพลเมืองดีที่จะรู้ข่าวสารเหตุการณ์ของบ้านเมือง เพราะการเป็นพลเมืองดีจำเป็นต้องรู้ข่าวสารเหตุการณ์บ้านเมืองจะเห็นได้ว่าการอ่านมีความสำคัญและมีความจำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ช่วยเพิ่มพูนสติปัญญาของบุคคลที่มีความเข้าใจในการอ่าน สามารถนำความรู้ ความคิด ไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่สังคมและตนเองในการดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข

จินตนา ไบกาซูยี (2533, หน้า 48) กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้สรุปได้ว่าการอ่านเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนและการศึกษาหาความรู้ เริ่มแต่อ่านให้ออก อ่านให้เป็น อ่านให้เก่ง ฝึกฝนตนเองได้ มีนิสัยรักการอ่าน คนที่ประสบผลสำเร็จในการเรียนมักเป็นคนที่ชอบอ่านหนังสือ

พรทิพย์ สิมโน (2536, หน้า 13) กล่าวเกี่ยวกับเรื่องความสำคัญของการอ่านไว้ว่าการอ่านให้ความเพลิดเพลินสนุกสนาน มีความรู้ทันต่อเหตุการณ์ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาอาชีพ การดำรงตนอยู่ในสังคมอย่างสงบสุข

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2537, หน้า 1) กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านพอสรุปได้ว่า การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการเสาะแสวงหาความรู้ การรู้และใช้วิธีอ่านที่ถูกต้อง

จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้อ่านทุกคน การรู้จักฝึกฝนการอ่านอย่างสม่ำเสมอจะช่วยให้ผู้อ่านมีพื้นฐานในการอ่านที่ดี ทั้งจะช่วยให้เกิดความชำนาญและมีความรู้กว้างขวางด้วย

ตีวกานต์ ปทุมสุติ (2540, หน้า 15) สรุปความสำคัญของการอ่านไว้ดังนี้

1. การอ่านเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ ความรู้ ความคิด และวิจารณ์ญาณให้คนเรามีความมั่งคั่งทางวุฒิภาวะ วุฒิปัญญา และความสามารถได้ดียิ่ง
2. การอ่านส่งเสริมให้เกิดกระบวนการพัฒนาชีวิตและจิตวิญญาณของผู้อ่าน ให้เป็นไปในทางที่ตรงมาได้ด้วยตัวของตัวเอง
3. การอ่านเป็นเสมือนสะพานเชื่อมประสานความรู้ความเข้าใจมวลมนุษย์ทุกชาติทุกภาษาให้ถึงกัน ไหลลงกัน ให้ประจักษ์ในความจริงเดียวกันและสามารถประกอบกิจการต่าง ๆ อันเป็นคุณประโยชน์ร่วมกันเป็นอย่างดี

เนาวรัตน์ แดงยิ้ม (2541, หน้า 64) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้ว่าหนังสือเป็นสื่อที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อชีวิต เพราะจะทำให้มนุษย์มีความเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น และเข้าใจสิ่งแวดล้อมได้อย่างถูกต้อง เพื่อให้สามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสังคม อย่างไรก็ตามหนังสือจะมีคุณค่าด้วยการอ่านเพราะการอ่านสามารถช่วยให้รู้ข่าวสารข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อนำความรู้ที่ได้ไปปรับปรุงดำเนินชีวิตของตน ด้วยเหตุนี้วิธีการที่จะทำให้บุคคลปรับตัวให้ทันกับความเจริญของสังคม คือการอ่านที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งหมายถึงการอ่านด้วยความรวดเร็วเข้าใจสิ่งที่อ่านได้ถูกต้อง

เพ็ญจา สุริยกานต์ (2544, หน้า 10) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านซึ่งสรุปได้ว่าการอ่านเป็นทักษะที่สำคัญและมีคุณค่าทำให้บุคคลสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และดำเนินชีวิตประจำวัน เป็นทักษะที่นักเรียนใช้แสวงหาสรรพวิชาต่าง ๆ เพื่อบันเทิงและพักผ่อนหย่อนใจ ผู้ที่มีนิสัยรักการอ่าน มีอัตราเร็วในการอ่านสูงย่อมแสวงหาความรู้และการศึกษาเล่าเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งการอ่านยังทำให้เกิดพัฒนาการไม่ว่าจะเป็นด้านสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรม ประสบการณ์และการดำเนินชีวิต ศิลธรรม จริยธรรม ค่านิยม ช่วยปรับปรุงชีวิตให้สมบูรณ์ได้เรียนรู้โดยไม่สิ้นสุด เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน

ความสำคัญของการอ่านพอสรุปได้ว่า การอ่านเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนช่วยเสริมสร้างและพัฒนาสติปัญญาของมนุษย์ เป็นเครื่องมือสำคัญในการเสาะแสวงหาความรู้และประกอบอาชีพ ให้ความเพลิดเพลินสนุกสนาน ทนต่อเหตุการณ์ ทำให้ทราบความรู้สึกนึกคิดของคนทั้งในอดีตและปัจจุบัน ทำให้มนุษย์เข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น และเข้าใจสิ่งแวดล้อมได้อย่างถูกต้อง เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ของนักเรียน นักเรียนที่มีทักษะการอ่านที่ดีจะส่งผลให้การเรียนวิชาอื่น ๆ ประสบผลสำเร็จอย่างรวดเร็ว

3. ลักษณะของการอ่าน

ความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทำให้ความรู้ต่าง ๆ ล้าสมัยเร็วขึ้นแม้ปัจจุบันจะมีสื่อหลายชนิดที่เป็นแหล่งข่าวสารข้อมูลแต่หนังสือก็ยังเป็นเครื่องมือที่ดีที่สุดและง่ายที่สุดในการเผยแพร่ข่าวสาร เพราะสามารถหาได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ ผู้รักความก้าวหน้าจึงต้องมีความสามารถในการอ่านอยู่ในเกณฑ์ดี จนสามารถนำความรู้จากการอ่านมาใช้ประโยชน์ได้มากที่สุด

สนิท ตั้งทวี (2531, หน้า 282 – 325) ได้จำแนกลักษณะการอ่านตามการฝึกปฏิบัติออกเป็น 7 ลักษณะสรุปได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์คำ ผู้อ่านต้องบ่งชี้ได้ว่า คำใดใช้ผิดความหมาย คำใดใช้ไม่เหมาะสม คำใดใช้ไม่ถูกต้องตามหน้าที่ของคำและสามารถแก้ไขข้อความนั้นได้
2. การอ่านวิเคราะห์ประโยค เป็นการอ่านเพื่อวิเคราะห์ประโยคต่าง ๆ ว่าใช้ถูกต้องเหมาะสมเพียงใด มีการเรียงลำดับคำในประโยคได้ถูกต้องเพียงไร
3. การอ่านวิเคราะห์ทัศนระของผู้แต่งเป็นการอ่านอย่างละเอียดรอบคอบ คิดพิจารณาเรื่องขณะอ่าน แล้วถามตัวเองว่าผู้เขียนมีทัศนะอย่างไรต่อสิ่งที่เขียน เป็นคนมองโลกในแง่ใด ความคิดของผู้เขียนเลื่อนลอยไร้สาระหรือไม่
  1. การตีความ เป็นการอ่านที่ผู้อ่านจะต้องเข้าใจเจตนาและท่าทีของผู้เขียน สามารถสรุปความคิด จับใจความสำคัญและอธิบายความได้ ผู้อ่านจะตีความจากสารได้ลึกซึ้งเพียงใด ขึ้นอยู่กับวัย ประสบการณ์และสติปัญญาเป็นประการสำคัญ
  2. การอ่านขยายความ เป็นการเพิ่มเติมรายละเอียดให้มากขึ้น อาจจะต้องยกตัวอย่างประกอบหรือมีการอ้างอิง เปรียบเทียบ ให้เนื้อความกว้างขวางออกไปจนเป็นที่เข้าใจยิ่งขึ้น
  3. การอ่านจับใจความสำคัญ ผู้อ่านจะต้องเข้าใจเรื่องและข้อความที่กล่าวครอบคลุมเนื้อหาหรือใจความสำคัญของข้อความอื่นไว้ เป็นข้อความที่ทำให้เรื่องต่าง ๆ ดำเนินไปได้
  4. การอ่านอย่างใช้วิจารณ์ญาณ เป็นการอ่านที่ต้องคิดหาเหตุผลเพื่อให้เกิดความเข้าใจ ต้องคิดพิจารณา วิเคราะห์ ตีความและประเมินค่าข้อความที่อ่าน

กล่าวโดยสรุป การอ่านมีหลายลักษณะขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการอ่าน การอ่านแบบคร่าว ๆ เป็นการอ่านขั้นแรก ซึ่งไม่ต้องการความเข้าใจมากนัก แต่จะช่วยเสริมการอ่านลักษณะอื่น ๆ ให้เข้าใจเร็วขึ้นเพราะได้ภาพรวมของเรื่องแล้ว ต่อจากนั้นจึงอ่านเอารายละเอียดเพื่อเก็บใจความสำคัญและรายละเอียดของเรื่อง ส่วนการที่ผู้อ่านจะเข้าใจถึงความมุ่งหมายที่แท้จริงของผู้เขียนได้ ผู้อ่านต้องใช้ความรู้ ความสามารถ อ่านแบบตีความ เพื่อทำความเข้าใจเนื้อความหรือถ้อยคำได้ถูกต้อง สำหรับการอ่านเชิงวิจารณ์นั้น ผู้อ่านจะต้องแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลต่อสิ่งที่อ่านไปแล้วได้ การอ่านขั้นลึกซึ้ง คือการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ ซึ่งหมายถึงการอ่านที่ต้องใช้ความคิดวิเคราะห์และประเมินค่าเรื่องที่อ่านอย่าง

ละเอียดรอบคอบ การอ่านแต่ละลักษณะล้วนมีความสำคัญและจำเป็นต่อการเพิ่มประสิทธิภาพของการอ่านทั้งสิ้น

4. ความเข้าใจในการอ่าน

ความเข้าใจในการอ่านนับเป็นหัวใจสำคัญของการอ่านเพราะการอ่านออกเสียงเพียงอย่างเดียวนั้นย่อมไม่เกิดประโยชน์หากไม่เข้าใจการอ่านเพียงพอ ซึ่งความเข้าใจในการอ่านนั้นต้องอาศัยความสามารถในด้านต่าง ๆ หลาย ๆ ด้านประกอบกัน การอ่านสิ่งใดก็ตามหากอ่านแล้วไม่เข้าใจเรื่องที่อ่านถือว่ายังเป็นการอ่านที่ไม่สมบูรณ์ นักการศึกษาให้ความหมายของความเข้าใจในการอ่านไว้ดังนี้

ชวาล แพริตกุล (2525, หน้า 134) ให้ความหมายของความเข้าใจในการอ่านว่าเป็นความสามารถในการผสมผสานความรู้ความจำได้ไกลกว่าเดิมอย่างสมเหตุสมผล ซึ่งมีคุณสมบัติหลายประการดังนี้

1. รู้ความหมายและรายละเอียดย่อของเรื่องนั้นมาก่อน
2. รู้ความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ระหว่างขั้นและความรู้ย่อยเหล่านั้น
3. สามารถอธิบายสิ่งเหล่านั้นได้ด้วยสำนวนภาษาของตนเอง
4. เมื่อพบสิ่งใดที่มีสภาพทำนองเดียวกับที่เคยเรียนมาแล้ว ก็สามารถและอธิบายได้

สมุทรา เข็นชาวนิช (2530, หน้า 92) ให้ความหมายของความเข้าใจในการอ่านคือความสามารถที่อนุมานข้อสนเทศหรือความหมายอันพึงประสงค์จากสิ่งที่อ่านมาแล้วอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดที่จะทำได้ ความเข้าใจเป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์กับการศึกษา และประสบการณ์ต่าง ๆ หลาย ๆ ด้านของแต่ละคน ถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการอ่าน ถ้าอ่านแล้วไม่เกิดความเข้าใจใด ๆ ก็อาจกล่าวได้ว่าการอ่านที่แท้จริงยังไม่เกิด

สุกัญญา เศรษฐวิรังสรรค์ (2533, หน้า 17) กล่าวว่า ความเข้าใจในการอ่าน คือความสามารถในการเข้าใจคำ วลี ประโยค อนุเจต ตลอดจนเรื่องราวทั้งหมดที่ผู้อ่านสามารถจับใจความสำคัญและรายละเอียดของเรื่องได้ เรียงลำดับความและสรุปความได้จากสิ่งที่ผู้เขียนสื่อความหมายผ่านสื่อที่เป็นตัวเขียน สิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ผู้อ่านมีความเข้าใจในการอ่านได้ดั้นนั้น ครูผู้สอนต้องแสวงหาแนวทางที่ดีในการฝึกการอ่านให้กับนักเรียน

สายสุนีย์ เต็มสินสุข (2535, หน้า 18) กล่าวว่า ความเข้าใจในการอ่าน คือความเข้าใจในรูปแบบการเรียบเรียงเรื่องจากโครงสร้างข้อเขียน รู้ความหมายของคำศัพท์ และประโยค โดยนำมารวบรวมเป็นความคิดเข้าด้วยกัน และเชื่อมโยงความคิดของผู้เขียนเข้ากับความรู้เดิมของผู้อ่านเพื่อตีความ สรุปความหมายเกิดเป็นความเข้าใจในเนื้อหาที่อ่าน

สุภกานต์ หลายสิบ (2540, หน้า 11) กล่าวว่า ความเข้าใจในการอ่านเป็นหัวใจสำคัญของการอ่านเพราะการอ่านออกเสียงเพียงอย่างเดียว ย่อมไม่เกิดประโยชน์หากไม่เข้าใจ

ในการอ่านเพียงพอ ซึ่งความเข้าใจในการอ่านนั้นต้องอาศัยความสามารถในด้านต่าง ๆ หลายๆ ด้านประกอบดังนี้

1. ความเข้าใจในความหมายของคำศัพท์
2. การเรียงลำดับเหตุการณ์ได้
3. การจับใจความสำคัญของข้อความที่อ่าน
4. การสังเกตความสัมพันธ์ของข้อความที่อ่าน
5. การสรุปและคาดการณ์ล่วงหน้า

จากความหมายของความเข้าใจการอ่านข้างต้น สรุปได้ว่า ความเข้าใจในการอ่าน เป็นเรื่องสำคัญที่สุดในกระบวนการอ่าน ผู้อ่านต้องอาศัยความรู้ความสามารถทางภาษาที่มีอยู่ รวมทั้งประสบการณ์และความคิดของผู้อ่านรวมกันเพื่อทำความเข้าใจและตีความข้อความหรือ ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้อ่าน สามารถเข้าใจวัตถุประสงค์และความคิดที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อสารแก่ ผู้อ่านได้ถูกต้อง

5. ระดับความเข้าใจในการอ่าน

ระดับความเข้าใจในการอ่านเป็นพฤติกรรมที่แสดงว่าผู้อ่านเข้าใจในสิ่งที่อ่าน มีผู้จัด ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงว่าผู้อ่านเข้าใจในสิ่งที่อ่านไว้ดังนี้

นพรัตน์ สววยสุวรรณ (2537, หน้า 123) อ้างถึงระดับความเข้าใจในการอ่านตาม แนวคิด ซึ่งได้ดัดแปลงมาจาก บลูม ซึ่งกล่าวถึงระดับความเข้าใจในการอ่านดังนี้

1. ระดับความจำ คือ การที่ผู้อ่านจำในสิ่งที่เขียนกล่าวไว้ ซึ่งได้แก่ การจำ หรือการเข้าใจ เกี่ยวกับข้อเท็จจริง วันที่ คำจำกัดความ ความสำคัญของเรื่อง คำสั่งหรือ ลำดับเหตุการณ์ในเรื่องที่อ่าน

2. ระดับแปลความ คือ การนำเอาข้อความหรือสิ่งที่เข้าไปแปลเป็นรูปอื่น เช่น การแปลภาษาหนึ่งเป็นอีกภาษาหนึ่ง การถอดข้อความจากคำจำกัดความ หรือข้อความจากการนำใจความสำคัญของเรื่องไปแปลเป็นรูปแผนที่ แผนภูมิ เป็นต้น

3. ระดับการตีความ คือ การอ่านที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจสิ่งที่ผู้เขียนไม่ได้เขียนไว้ เมื่อได้เหตุมาแล้วสามารถหาผลได้ สามารถทำนายเหตุการณ์ต่อไปได้ จับใจความของเรื่องได้ หรือสรุปความจากสิ่งที่กล่าวโดยทั่ว ๆ ไป และสามารถมองเห็นภาพพจน์ในสิ่งที่อ่านได้

4. ระดับการประยุกต์ใช้ เป็นการเข้าใจหรือมองเห็นหลักการแล้วนำไปประยุกต์ใช้ จนประสบผลสำเร็จได้

5. ระดับการวิเคราะห์ คือ ความสามารถในการอ่าน แยกแยะส่วนประกอบย่อย ๆ ที่ประกอบกันเข้าเป็นส่วนใหญ่ได้ เช่น การวิเคราะห์การโฆษณาชวนเชื่อ แยกแยะบท ประพันธ์ ตรวจสอบการให้เหตุผลผิด ๆ และแสดงความคิดเห็นในสิ่งที่อ่านได้

6. ระดับการสังเคราะห์ คือการนำเอาความคิดเห็นที่ได้จากการอ่านมาผสมผสาน กันแล้วจัดเรียบเรียงใหม่ได้

7. ระดับประเมินผล คือ ความสามารถในการวางแผนและตัดสินใจที่อ่าน โดยอาศัยหลักเกณฑ์ตั้งไว้เป็นบรรทัดฐาน เช่น เรื่องราวที่อ่านมีอะไรบ้างที่เป็นจริง อะไรบ้างที่เป็นจินตนาการ อะไรบ้างที่เป็นความคิดเห็น และอะไรบ้างที่เป็นความเชื่อของเรื่องที่อ่าน เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าการแบ่งระดับความเข้าใจในการอ่าน เริ่มจากง่ายไปยาก คือ จากระดับทำความเข้าใจความหมายตามตัวอักษรในบทที่อ่าน แล้วสามารถใช้ความคิดแยกแยะตีความหมาย ในเนื้อเรื่องและความหมายตามความคิดของผู้เขียนซึ่งไม่ได้เขียนไว้โดยตรงได้เข้าใจ ตลอดจนถึงความเข้าใจในระดับสูง คือการใช้วิจารณ์งานใคร่ครวญด้วยเหตุผล แล้วประเมินค่าสิ่งที่อ่านได้ และสูงสุดสามารถนำคุณค่าที่ได้รับไปสร้างสรรค์ต่อไปได้

6. กระบวนการอ่าน

กระบวนการอ่าน เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีความซับซ้อนหลายประการ ตั้งแต่การสัมผัสตัวอักษรทางตาจนถึงกระบวนการรับรู้ทางสมอง

เสาวลักษณ์ รัตนวิเชียร (2531, หน้า 83) กล่าวว่า หลักการอ่านเกี่ยวข้องกับกระบวนการอ่านอยู่ 2 กระบวนการ คือ กระบวนการคิด โดยคิดตามว่าผู้เขียนพูดว่าอย่างไร และหมายถึงอะไรในกระบวนการอ่าน เวลาที่ใช้ในการคิดขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่างด้วยกัน เช่น ความสามารถในการอ่านของแต่ละคน โครงสร้างทางประวัติศาสตร์ โครงสร้างทางตรรกศาสตร์ ความคุ้นเคยในเนื้อหา และขอบข่ายของการอ้างอิงตลอดจนจุดมุ่งหมายของผู้อ่านด้วย พร้อมกันนั้นยังชี้ให้เห็นว่า วิธีการสอนและเทคนิคการสอนอ่านนั้นผู้สอนแต่ละคนอาจใช้วิธีสอนแตกต่างกันไปแต่ผู้สอนมักยึดถือหลักการของการสอนตามกระบวนการที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถค้นพบแนวทางแห่งประสบการณ์ของตนเอง ในการที่จะหาเหตุผลของข้อความที่อ่านซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการที่รวมกันระหว่างการอ่านกับความคิด

ถนอมวงศ์ ล้ายอุดมมงคล (2533, หน้า 529-532) ได้กล่าวสรุปได้ว่า กระบวนการอ่านมี 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การรู้จักคำ คือผู้อ่านรับรู้ความหมายของถ้อยคำภาษาที่ผู้เขียนถ่ายทอดด้วยตัวอักษรให้เข้าใจตรงกัน

2. การเข้าใจความหมายของสาร คือผู้อ่านเข้าใจความหมายของสารตามที่ผู้เขียนต้องการ

3. การมีปฏิกิริยาต่อสาร คือ ผู้อ่านจะเป็นผู้ใช้วิจารณ์งานตัดสินสารนั้น โดยใช้ประสบการณ์ชีวิตร่วมกับความรู้ความเข้าใจที่สะสมมาแต่เดิม

3. การรวบรวมความคิด คือขั้นตัดสินใจอ่านแล้วเข้าใจเพียงใดโดยผู้อ่านสามารถสรุปความรวบรวมความรู้ ความคิดจากสิ่งที่อ่านมาประสมประสานกับความรู้เดิมทำให้เกิดความเข้าใจใหม่ ๆ เกิดขึ้น

พะยอม ธรรมบุตร (2537, หน้า 43-47) ได้แบ่งกระบวนการอ่านไว้ 5 ประการ

ซึ่งสรุปได้ว่า ประการแรก ผู้อ่านต้องอ่านอย่างรวดเร็วทีละกลุ่มคำเมื่อตากระทบตัวอักษรสิ่งพิมพ์ ผู้อ่านก็เปลี่ยนภาพตัวอักษรและคำเป็นข้อมูลที่มีความหมาย ประการที่สอง ทำความเข้าใจโครงสร้างของประโยคข้อความที่อ่าน หากตัวเชื่อมประโยค ประการที่สาม ผึกการใช้ความรู้เดิมของตนเองมาช่วยในการตีความโครงสร้างของบทอ่าน ประการที่สี่ ผู้อ่านฝึกใช้ความคิดพิจารณาคาดการณ์ว่าบทอ่านนั้นกล่าวถึงอะไร ประการสุดท้าย ผู้อ่านต้องมีสติสัมปชัญญะและระลึกไว้ว่ากำลังคิดอะไรพร้อมทั้งควบคุมความคิดและกิจกรรมต่าง ๆ และตรวจสอบความเข้าใจของตนเอง

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2537, หน้า 66-72) กล่าวถึงกระบวนการอ่าน สรุปได้ว่าการอ่านเป็นการทำงานที่สัมพันธ์กันสองกระบวนการคือ กระบวนการกลไกและกระบวนการรับรู้ กระบวนการกลไก เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของตา หูและสมอง ตาจะจำแนกสิ่งที่มองเห็นแล้วส่งไปยังสมองเพื่อแปลความ ผู้อ่านจะอ่านเร็ว อ่านช้าหรือมีปัญหาในการอ่านก็ขึ้นอยู่กับ การเคลื่อนไหวของตา การมองย้อนกลับและการกวาดสายตาในแต่ละบรรทัด การพัฒนาการเคลื่อนไหวสายตาจึงเป็นสิ่งสำคัญ ส่วนหูเป็นอวัยวะรับฟังเสียงหรือได้ยินเสียง หากมีอาการผิดปกติจนไม่สามารถแยกได้ว่าเป็นเสียงอะไรหรือไม่ได้ยินเสียงก็จะมีผลต่อการพูดและการอ่าน ประการสุดท้ายคือ สมองซึ่งเป็นตัวควบคุมการทำงานทำหน้าที่รับรู้ แปลความหรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ ส่วนกระบวนการรับรู้เกี่ยวข้องกับการทำงานของสมอง 3 ระดับขั้น ได้แก่ การรับรู้สัญลักษณ์คือ การที่ตารับรู้หรือหูได้ยิน ขั้นต่อมาคือ การทำความเข้าใจความหมายของคำที่ได้ยินหรือได้เห็นและขั้นสุดท้ายเป็นการสร้างมโนทัศน์โดยสรุปความหมายที่ได้อ่านและความรู้สึกต่าง ๆ ที่ได้จากการอ่าน

พันธุ์ทิพา หลาบเลิศบุญ (2539, หน้า 45) กล่าวถึงกระบวนการอ่านว่าประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ขั้นแรกคือ การมองเห็นคำและตัวอักษรอย่างชัดเจน ขั้นที่สองคือ การแปลความหมายและเข้าใจความหมายของคำนั้น ๆ ขั้นที่สามคือ การรู้จักเลือกความหมายที่ถูกต้องตรงกับผู้แต่งตั้งใจไว้และขั้นตอนที่สี่คือ การนำความหมายนั้นไปใช้

นิลนุบล คงเกตุ (2540, หน้า 36) กล่าวถึงกระบวนการอ่านสรุปได้ว่า กระบวนการอ่านเป็นการทำงานของสายตาและสมองที่ต้องการทำงานเป็นกระบวนการให้สัมพันธ์และต่อเนื่องกันถ้าผู้อ่านได้รับการฝึกเคลื่อนไหวสายตาให้เร็วและใช้ประสบการณ์เดิมมาช่วยแปลความหมายของสารแล้วจะทำให้ผู้อ่านประสบผลสำเร็จในการอ่าน

สีไพร อินอ่อน (2541, หน้า 20) และ ประไพ คุ้มจิว (2542, หน้า 27) กล่าวถึงกระบวนการอ่านในประเด็นที่คล้ายกัน สรุปได้ว่า กระบวนการอ่านเป็นกระบวนการที่มีความสัมพันธ์กันระหว่างตากับสมอง เมื่อตามองเห็นตัวอักษรแล้วส่งไปยังสมอง สมองก็แปลความหมายออกมาโดยอาศัยความคิดและประสบการณ์เดิมของผู้อ่าน

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542, หน้า 15) กล่าวถึงกระบวนการอ่านว่า การอ่านเป็นกระบวนการรับและส่งสารอย่างมีระบบ โดยมีความคิดเป็นแกนกลางและมีเป้าหมายในการอ่านดังนี้

1. การมองเห็น ตัวอักษร คำ ข้อความ หรือสัญลักษณ์
2. การอ่านออกหรืออ่านได้
3. การเข้าใจ ความหมายของตัวอักษร คำ ข้อความ ประโยค ถ้อยคำ สำนวนหรือสัญลักษณ์ สามารถตีความวิเคราะห์วิจารณ์และสังเคราะห์ได้
4. การนำไปใช้ให้ถูกกับวัตถุประสงค์

แฮริสและซิเพย์ (Harris and Sipay, 1979, หน้า 19-20) กล่าวว่า การอ่านมีกระบวนการดังนี้

1. การรับสัมผัส (sensation) การอ่านจะเริ่มจากตาทั้งสองข้างจะกระทบกับเครื่องหมายและตัวอักษร โดยอาศัยแสงเป็นกระบวนการทำงานของตาอันจะเป็นทางนำไปสู่สมองจะวินิจฉัยต่อไปว่าเป็นอะไร นั่นคือต้องใช้ความรู้ว่าเห็นอะไรด้วยกระบวนการนั้นต้องใช้ตัวหนังสือที่พิมพ์ได้ชัดเจน

2. การรับรู้ (perception) เป็นขั้นตีความโดยอาศัยประสบการณ์เดิม (schema) เป็นกระบวนการหลังจากรับสัมผัสแล้ว เมื่อสายตามีการส่งภาพที่เห็นหรือตัวอักษรที่เห็นไปสู่สมองสมองจะรับแล้วตีความออกมาว่าสิ่งที่เห็นตัวอักษรคือตัวอะไร

3. ทำความเข้าใจ (comprehension) คือกระบวนการอ่านที่ต้องอาศัยความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างของประโยคจากกลุ่มที่พบเห็นและทราบว่กลุ่มคำนั้นหมายถึงอะไร ทำอะไร อย่างไร

4. การตอบสนอง (reaction) เมื่อเข้าใจแล้วก็ตอบสนองโดยผ่านกระบวนการพูดหรือการเขียน

ฮาฟเนอร์และจอลลี (Hafner and Jolly, 1982, หน้า 4-8) กล่าวว่า การอ่านเป็นกระบวนการทางความคิดจากการถอดข้อความจากตัวหนังสือ เมื่อเข้าใจความคิดจากสารที่ผู้เขียนส่งมาให้ดีแล้ว ก็นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งแบ่งกระบวนการอ่านไว้ 4 ขั้นตอน ได้แก่

1. อ่านออก อ่านได้ รู้จักคำศัพท์ต่าง อ่านออกเสียงได้ถูกต้อง
2. เข้าใจความหมายของคำ วลี และประโยค ตีความได้ สรุปได้
3. รู้จักใช้ความคิด สามารถวิเคราะห์วิจารณ์ และออกความคิดเห็นอาจจะขัดแย้งหรือเห็นด้วยกับความคิดของผู้เขียนอย่างมีเหตุผล
4. นำไปใช้ นำไปประยุกต์ หรือดัดแปลง เช่น นำเอาคำพูด ข้อคิดและถ้อยคำสำนวนต่าง ๆ ไปใช้ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์

กล่าวโดยสรุป กระบวนการอ่านเป็นกระบวนการรับรู้ในการอ่านโดยผ่านทางสายตา และสมองและสมองทำงานเป็นกระบวนการที่สัมพันธ์และต่อเนื่อง กระบวนการอ่านประกอบด้วยกระบวนการทางร่างกาย ได้แก่ ตา หู สมอง และปาก เมื่อเรามองเห็น

ตัวอักษรแล้วส่งไปยังสมอง สมองก็จะแปลความหมายออกมาโดยใช้ประสบการณ์เดิมและความคิดมาช่วยในการแปลความ เมื่ออ่านแล้วเข้าใจความหมายที่ถูกต้องก็สามารถนำความหมายนั้นไปใช้ประโยชน์ได้ตามที่ต้องการ

7. การประเมินผลความเข้าใจในการอ่าน

บันลือ พุททชะวัน (2534, หน้า 9 – 10) ได้เสนอว่า ผู้สอนควรตรวจสอบความเข้าใจในการอ่านของผู้เรียนได้หลายทาง ดังนี้

1. ให้ตอบคำถามจากเรื่องที้อ่านได้ถูกต้อง
    - 1.1 ตอบคำถามจากข้อเท็จจริงของท้องเรื่อง
    - 1.2 ตอบคำถามโดยการวิเคราะห์หาเหตุผลของเรื่อง
    - 1.3 ตอบคำถามจากการสรุปเรื่องหรือวิจารณ์ ใคร่ตรง
  2. เล่าเรื่องและสรุปเรื่องที่อ่านได้อย่างดี
  3. ประเมินและเลือกแบบจากตัวละคร ให้เหตุผลประกอบการเลือกหรือไม่เลือก
  4. แสดงประกอบนิทาน แสดงทำไปประกอบประโยค วลี หรือคำศัพท์ได้
  5. หาความสัมพันธ์ของคำ เช่น กระต่าย – กระโดด, เต่า – คลาน, งู -.....
  6. หาคำตรงข้ามเชิงความหมาย เช่น หิว – อิ่ม, ยิ้ม – บึ้ง, หัวเราะ - .....
  7. อธิบายคำคม คำพังเพย แล้วแต่งนิทานประกอบ
  8. ต่อนิทานที่เล่าไม่จบอย่างมีความต่อเนื่องและสมเหตุสมผล
  9. สรุป ตั้งชื่อเรื่องได้ครอบคลุมเนื้อเรื่อง พร้อมอธิบาย
  10. ปฏิบัติตามขั้นตอนการประกอบอาหาร ประดิษฐ์ หรือดำเนินการทดลองได้
  11. นำความเข้าใจจากสิ่งที่อ่านมาใช้ในการพยากรณ์แนวโน้มเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคม เศรษฐกิจ
  12. วิจารณ์ ให้ข้อคิดและเสนอแนะแก้ไขเชิงยอมรับไม่ยอมรับได้แย้งด้วยเหตุผลได้
- สรุปได้ว่า การประเมินผลความเข้าใจในการอ่านทำได้หลายวิธี ผู้สอนต้องเลือกให้เหมาะสมกับจุดประสงค์ในการสอน เพื่อให้การประเมินผลตรงตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบผสมผสาน (CIRC)

1. ความหมายและความสำคัญของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

การเรียนรู้แบบร่วมมือ หมายถึง การเรียนที่นักเรียนมาเรียนร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก และมีการทำงานด้วยกันเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายเดียวกัน เป็นวิธีเรียนวิธีหนึ่งที่มีความสนใจและนำไปประยุกต์ในการเรียนการสอนทุกวิชาและทุกระดับชั้น การเรียนรู้แบบร่วมมือนี้ มีแนวโน้มที่จะเป็นโครงสร้างหลักสำหรับการเรียนในชั้นเรียน และเหมาะที่จะนำมาใช้เพื่อนำไปสู่

การเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง จุดดีของการเรียนแบบร่วมมือคือ การจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ร่วมกันคิด ร่วมกันทำงาน เรียนรู้จากกันและกัน ทำให้มีสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบททางสังคม ที่คนเราต้องมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และเรียนรู้จากการใช้ภาษาได้ตอบและสนทนากัน

มีการวิจัยจำนวนมากในประเทศสหรัฐอเมริกาที่แสดงให้เห็นถึงประโยชน์ของการเรียนแบบร่วมมือว่า ดีกว่าการเรียนแบบแข่งขันและการเรียนเป็นรายบุคคล วิธีการเรียนแบบร่วมมือนี้มีหลายวิธีด้วยกัน แต่ละวิธีทำให้ทั้งกลุ่มและสมาชิกในกลุ่มมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น ทั้งในด้านคุณภาพและปริมาณ เช่น การใช้เหตุผล การเกิดความคิดใหม่ ๆ และการมีวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลาย นอกจากนี้นักเรียนที่ทำงานในกลุ่มแบบร่วมมือ ยังมีแนวโน้มในการเกิดแรงจูงใจภายในมากขึ้น มีความรู้สึกสนใจในผู้อื่นมีสุขภาพจิตที่ดี และได้มีผู้ให้ความหมายของการเรียนแบบร่วมมือไว้ดังนี้

สลาวิน (Slavin, 1987, p. 8) ให้คำจำกัดความว่า การเรียนรู้โดยการร่วมมือคือการสอนแบบหนึ่งซึ่งนักเรียนทำงานกันเป็นกลุ่มเล็ก (ปกติ 4 คน) และการจัดกลุ่มต้องคำนึงถึงความสามารถของนักเรียน เช่น นักเรียนที่มีความสามารถสูง 1 คน ความสามารถปานกลาง 2 คน และความสามารถต่ำ 1 คน หน้าที่ของนักเรียนทุกคนในกลุ่มจะต้องช่วยกันทำงานรับผิดชอบและช่วยเหลือการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

อาโจสและจอยเนอร์ (Ajose and Joyner, 1990, p. 198) กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือเป็นกระบวนการ ซึ่งนักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ทำงานร่วมกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายเดียวกัน ซึ่งการเรียนแบบร่วมมือมีลักษณะที่สำคัญ 5 ประการคือ

1. ใช้การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน
2. ใช้ปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด
3. ใช้ความรับผิดชอบในตัวเองต่องานที่ได้รับมอบหมาย
4. ใช้ทักษะทางสังคม
5. ใช้ทักษะในกระบวนการกลุ่ม

อาทซท์และนิวแมน (Artzt and Newman, 1990, pp. 448 - 449) ได้กล่าวถึง การเรียนแบบร่วมมือว่า เป็นแนวทางที่เกี่ยวกับการที่ผู้เรียนทำการแก้ปัญหาาร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ซึ่งผลแห่งความสำเร็จหรือความล้มเหลวของกลุ่มจะเป็นความสำเร็จหรือความล้มเหลวของทุกคนในกลุ่มด้วย ดังนั้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย สมาชิกทุกคนในกลุ่มต้องพูด อธิบาย แนวคิดและให้ความช่วยเหลือกันเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และการแก้ปัญหา ครูไม่ใช่เป็นแหล่งความรู้ที่คอยป้อนแก่นักเรียน แต่มีบทบาทเป็นผู้คอยให้ความช่วยเหลือจัดหาและชี้แนะแหล่งข้อมูลในการเรียนรู้ นักเรียนเองจะเป็นแหล่งความรู้ซึ่งกันและกันในกระบวนการเรียนรู้

คาร์โอลิน เคสเลอร์ (Carolyn Kessler, 1992, p. 8) ได้ให้ความหมายของ

การเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ว่าการเรียนแบบร่วมมือหมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นกลุ่ม โดยผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ภายในกลุ่ม ผู้เรียนแต่ละคน จะต้องมีความรับผิดชอบตนเองในการเรียนรู้และต้องกระตุ้นให้สมาชิกคนอื่นในกลุ่มเกิดการ เรียนรู้เพิ่มขึ้นด้วย

ดี คับเบิลยู จอห์นสันและอี ที โฮลูปี้ (D.W.Johnson. and E.T.Holubee, 1993, pp. 1- 3) ได้ให้ความหมายของการเรียนร่วมมือไว้ว่า การเรียนร่วมมือหมายถึงการจัดการเรียนที่ เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง นักเรียนที่มีความสามารถต่างกันได้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่ม ความสำเร็จของกลุ่มจะขึ้นอยู่กับความรับผิดชอบของสมาชิก ทุกคนในกลุ่ม สมาชิกทุกคนมีบทบาทชัดเจน มีทักษะทางสังคม มีการพึ่งพาอาศัยกันจนทุก คนประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย

โรเบิร์ต อี สลาวิม (Robert E. Slavin, 1995, p. 4) ให้ความหมายของการเรียนรู้ แบบร่วมมือไว้ว่า การเรียนแบบร่วมมือหมายถึง วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน สมาชิกในกลุ่มจะต้องประกอบไปด้วย นักเรียนที่มีระดับความสามารถ เพศ เชื้อชาติที่แตกต่างกัน สมาชิกในกลุ่มจะต้องมีความ รับผิดชอบต่อตนเองและต่อเพื่อนในการช่วยเหลือกันในการเรียนรู้ โดยการทำงานร่วมกันต้องมีเป้าหมายของกลุ่ม

สุรศักดิ์ หลาบมาลา (2531, หน้า 4) กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือหมายถึง วิธีสอนอีกแบบหนึ่งซึ่งกำหนดให้นักเรียนที่มีความสามารถต่างกันทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ โดยปกติจะมี 4 คน เป็นเด็กเรียนเก่ง 1 คน เรียนปานกลาง 2 คน และเรียนอ่อน 1 คน ผลการเรียนรู้ของเด็กจะพิจารณาเป็น 2 ตอน ตอนแรกจะดูค่าเฉลี่ยของทั้งกลุ่ม ตอนที่สองจะ พิจารณาคะแนนสอบเป็นบุคคล การสอบทั้งสองครั้งเด็กต่างคนต่างสอบแต่เวลาเรียนต้อง ร่วมมือกัน ดังนั้น เด็กเก่งจึงพยายามช่วยเหลือเด็กอ่อนเพราะจะทำให้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มดี ขึ้น และมีรางวัลเป็นการเสริมแรงให้ด้วยหากค่าเฉลี่ยของกลุ่มได้เกินเกณฑ์ที่โรงเรียนตั้งไว้

ชาญชัย อาจิณสมาจาร (2533, หน้า 19) กล่าวถึง การเรียนแบบร่วมมือไว้คือ การใช้การสอนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ เพื่อนักเรียนจะได้ทำงานร่วมกัน เพื่อให้ได้มาซึ่งการเรียนรู้ ของตนเองและของกลุ่มสูงสุดและหมายความมากกว่าแต่การเอาเด็ก ๆ เข้ามาร่วมเป็นกลุ่มย่อย ๆ และ บอกให้ทำงาน แต่จะต้องทำให้นักเรียนเชื่อว่าเขาอาจจะจมหรือว่ายน้ำไปพร้อม ๆ กันโดย ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

พรพรรณศรี เก้าธรรมสาร (2533, หน้า 35) ได้ให้ความหมายของการเรียนร่วมมือ ไว้ว่า เป็นการเรียนแบบทำงานรับผิดชอบร่วมกัน เป็นการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็น กลุ่มเล็ก ๆ สมาชิกในกลุ่มจะมีความสามารถแตกต่างกัน นักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

ปสาสน์ กงตาล (2535, หน้า 19) ได้ให้ความหมายของการเรียนแบบร่วมมือไว้ว่าเป็นการจัดการเรียนการสอนแบบหนึ่ง มีลักษณะจัดการให้นักเรียนจัดกลุ่มกันเป็นกลุ่มย่อยสำหรับทำงานร่วมกันแก้ปัญหา และทำกิจกรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ครูกำหนด โดยที่สมาชิกในกลุ่มตระหนักว่า แต่ละคนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มด้วย ดังนั้นความสำเร็จ หรือความล้มเหลวที่เกิดขึ้นสมาชิกในกลุ่มนั้นจะต้องรับผิดชอบร่วมกัน และสมาชิกจะมีการพูดคุยกันช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

เปรมจิตต์ ขจรภัยสาร (2536, หน้า 1) ได้สรุปไว้ว่า การเรียนแบบร่วมมือคือ วิธีสอนที่จัดสภาพการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย นักเรียนในกลุ่มมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้เนื้อหาวิชา และช่วยในการเรียนเพื่อบรรลุจุดประสงค์ของกลุ่ม

อุษาวดี จันท์สนธิ (2536, หน้า 54) ได้ให้ความหมายของการเรียนแบบร่วมมือว่า หมายถึง วิธีการเรียนที่นักเรียนทำงานร่วมกันในกลุ่มย่อยเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่ม กลุ่มแบบร่วมมือกันมีลักษณะต่างไปจากกิจกรรมกลุ่มในชั้นเรียนทั่วไป ที่กลุ่มจะมีขนาดเล็กและสมาชิกในกลุ่มมีคุณสมบัติต่างกัน (heterogeneous group) นอกจากนี้กลุ่มเหล่านี้จะต้องทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด และมีกิจกรรมที่เน้นภาระงานที่ได้รับมอบหมาย เช่น ให้ศึกษาเนื้อหาเรื่องใดเรื่องหนึ่งด้วยกัน หรือทำกิจกรรมและงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วง ในการจัดการเรียนการสอนแบบนี้มองความแตกต่างระหว่างสมาชิกในกลุ่มเป็นข้อดี โดยที่นักเรียนได้แลกเปลี่ยนมุมมองแนวคิด ความเข้าใจและได้พึ่งพาความสามารถของกันและกันในการเรียนรู้เนื้อหาวิชา

กรองทอง ไคริรี (2538, หน้า 1) กล่าวถึงการเรียนแบบร่วมมือว่า เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างทักษะของการอยู่ร่วมกันในสังคม และทักษะในด้านเนื้อหาวิชาต่าง ๆ เป็นการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง โดยจัดให้นักเรียนที่มีความสามารถต่างกันเรียนและทำงานด้วยกันเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 2 – 4 คน โดยมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน ช่วยเหลือกันและกันภายในกลุ่ม ผู้ที่เรียนเก่งช่วยเหลือผู้ที่เรียนอ่อนกว่าและต้องยอมรับซึ่งกันและกันเสมอ ความสำเร็จของกลุ่มขึ้นอยู่กับสมาชิกทุกคนภายในกลุ่ม

กาญจนา สุจิระพงษ์ (2539, หน้า 8) ได้สรุปไว้ว่า การเรียนแบบร่วมมือหมายถึงการเรียนการสอนที่จัดผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย ปกติจะจัดกลุ่มละ 4 คน โดยที่สมาชิกในกลุ่มมีความสามารถแตกต่างกัน เป็นนักเรียนที่มีระดับความสามารถสูง ความสามารถปานกลาง และความสามารถต่ำ กลุ่มจะกำหนดหน้าที่สมาชิกแต่ละคนแตกต่างกัน ครูจะมอบหมายงานให้นักเรียนทุกคนในกลุ่มทำงานร่วมกัน หน้าที่ของนักเรียนจะต้องช่วยกันทำงาน รับผิดชอบ และช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ของกลุ่ม หลังจากมีการทดสอบแล้วครูจะให้การเสริมแรงแก่นักเรียนของกลุ่มที่ได้คะแนนเฉลี่ยเกินเกณฑ์ที่ครูตั้งไว้

สมเดช บุญประจักษ์ (2540, หน้า 54) ได้สรุปความหมายของการเรียนแบบร่วมมือไว้ว่า การเรียนแบบร่วมมือเป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบหนึ่ง ที่กำหนดให้นักเรียนที่มีระดับความสามารถในการเรียนแตกต่างกัน ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ

กลุ่มละประมาณ 4 คน แบบละความสามารถ เป็นนักเรียนเก่ง 1 คน ปานกลาง 2 คน และเรียนอ่อน 1 คน โดยที่สมาชิกทุกคนมีเป้าหมายในการเรียนร่วมกัน คือเกิดการเรียนรู้หรือประสบความสำเร็จร่วมกัน เมื่อกลุ่มได้รับปัญหาทุกคนในกลุ่มอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แสดงเหตุผลโต้ตอบกันหรือสนับสนุนความเห็นกัน และให้เป็นหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่มที่จะช่วยสมาชิกให้เข้าใจในงาน ให้ทุกคนสามารถอธิบายสิ่งที่ทำและให้เหตุผลได้อย่างชัดเจน มีการมอบหมายหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม เช่น ประธานกลุ่มเป็นผู้จัดบันทึก ผู้คอยดูแลให้สมาชิกในกลุ่มมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ผู้ตรวจสอบผลงาน ขณะเดียวกันก็ต้องช่วยกันรับผิดชอบการเรียนรู้ในงานทุกขั้นตอนของสมาชิกกลุ่ม โดยการนำผลงานของแต่ละคนมาอธิบาย อภิปรายและสรุปร่วมกัน เพื่อให้มั่นใจว่าสมาชิกกลุ่มทุกคนเกิดการเรียนรู้สามารถที่จะตอบคำถาม หรืออธิบายงานของกลุ่มได้ทุกขั้นตอน โดยเฉพาะในส่วนที่ตนเองรับผิดชอบเท่านั้น ทั้งนี้ให้ทุกคนอยู่ในสภาพพร้อมที่จะเสนอผลงานเมื่อถูกกลุ่มให้นำเสนอความสำเร็จของกลุ่มส่วนหนึ่ง จะประเมินจากค่าเฉลี่ยของคะแนนหรือผลงานเมื่อถูกกลุ่มให้นำเสนอ ความสำเร็จของกลุ่มส่วนหนึ่ง จะประเมินจากค่าเฉลี่ยของคะแนนหรือผลงานของทุกคนในกลุ่ม ฉะนั้น สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มจะต้องรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายอย่างดีที่สุด และเป็นหน้าที่ที่จะต้องให้ความช่วยเหลือสมาชิกในกลุ่มให้เกิดการเรียนรู้เช่นเดียวกัน เพราะคะแนนของแต่ละคนส่งผลต่อค่าเฉลี่ยของกลุ่ม อาจกล่าวสรุปได้ว่าการเรียนแบบร่วมมือเป็นกิจกรรมการเรียนการสอน ที่ต้องเน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเกิดการร่วมมือรับผิดชอบและช่วยเหลือกัน มีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันและฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น

ทิตนา แคมมณี (2545, หน้า 98) ได้ให้ความหมายว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ หมายถึง การเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อยโดยมีสมาชิกกลุ่มที่มีความสามารถแตกต่างกันประมาณ 3-6 คน ช่วยกันเรียนรู้เพื่อไปสู่เป้าหมายของกลุ่ม

จากความหมายของการเรียนรู้แบบร่วมมือดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การเรียนแบบร่วมมือ หมายถึง การเรียนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ โดยให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกันเพื่อให้ตนเองและสมาชิกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ นักเรียนมีความรับผิดชอบ 2 ประการ คือ การเรียนบทเรียนตามกำหนดและช่วยให้เพื่อนเข้าใจบทเรียน นักเรียนจะค้นหาสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและต่อเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม ในสถานการณ์การเรียนแบบร่วมมือนักเรียนจะต้องรับรู้และระลึกเสมอว่าตนเองจะไปถึงเป้าหมายของการเรียนรู้ได้ ก็ต่อเมื่อสมาชิกคนอื่น ๆ ไปถึงเป้าหมายเช่นเดียวกัน นักเรียนจะอภิปรายบทเรียนร่วมกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ช่วยเหลือสนับสนุนกันเพื่อให้ทุกคนได้รับความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด

2. องค์ประกอบของการเรียนแบบร่วมมือ

ทิกนา แชมมณี (2545, หน้า 99-101) ได้กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือไม่ได้มีความหมายเพียงว่า มีการจัดให้ผู้เรียนเข้ากลุ่มแล้วให้งานและบอกให้ช่วยกันทำงานเท่านั้น แต่การเรียนรู้อาจจะเป็นแบบร่วมมือได้ต้องมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ คือ

1. การพึ่งพาและเกื้อกูลกัน(positive interdependence) กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือจะต้องมีความตระหนักว่า สมาชิกกลุ่มทุกคนมีความสำคัญ ความสำเร็จของกลุ่มขึ้นกับสมาชิกและในขณะเดียวกันสมาชิกแต่ละคนจะประสบความสำเร็จได้ ก็ต่อเมื่อกลุ่มประสบความสำเร็จ ความสำเร็จของบุคคลและของกลุ่มขึ้นตรงต่อกัน แต่ละคนต้องรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตน ในขณะเดียวกันก็จะช่วยเหลือสมาชิกคนอื่น ๆ ด้วย เพื่อประโยชน์ร่วมกัน การจัดกลุ่มเพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีการพึ่งพา ช่วยเหลือเกื้อกูลกันนี้สามารถทำได้หลายทาง เช่น การให้ผู้เรียนมีเป้าหมายเดียวกัน หรือให้กำหนดเป้าหมายในการทำงานและมีการเรียนรู้ร่วมกัน (positive goal interdependence) การให้รางวัลตามผลงานของกลุ่ม (positive reward interdependence) การให้งานหรือวัสดุอุปกรณ์ที่ทุกคนจะต้องให้ทำร่วมกัน (positive resource interdependence) การมอบหมายบทบาทหน้าที่ในการทำงานร่วมกันให้แต่ละคน(positive role interdependence)

2. การปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด (face-to-face promotive interaction) คือการที่สมาชิกกลุ่มมีการพึ่งพาช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เป็นปัจจัยที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน และกันในทางที่จะช่วยให้กลุ่มบรรลุเป้าหมาย สมาชิกกลุ่มจะห่วงใย ใ่วางใจ ส่งเสริม ช่วยเหลือกันและกันในการทำงานต่าง ๆ ส่งผลให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน

3. ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ของสมาชิก (individual accountability) สมาชิกในกลุ่มการเรียนรู้ทุกคนจะต้องมีหน้าที่รับผิดชอบ และพยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ ไม่มีใครที่ได้รับประโยชน์โดยไม่ทำหน้าที่ของตน ดังนั้นกลุ่มจึงจำเป็นต้องมีระบบการตรวจสอบผลงานทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม วิธีการที่สามารถส่งเสริมให้ทุกคนได้ทำหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มที่หลายวิธี ได้แก่ การจัดกลุ่มให้เล็กเพื่อจะได้มีการเอาใจใส่กันและกันอย่างทั่วถึง การทดสอบเป็นรายบุคคล การสุ่มเรียกชื่อให้รายงาน ครูสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนในกลุ่ม การจัดให้กลุ่มมีผู้สังเกตการณ์ การให้ผู้เรียนสอนกันและกัน

4. การให้ทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและทักษะในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย (interpersonal and small-group skills) การเรียนรู้อแบบร่วมมือจะประสบความสำเร็จได้ ต้องอาศัยทักษะที่สำคัญ ๆ หลายประการ เช่น ทักษะทางสังคม ทักษะการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการสื่อสาร และทักษะการแก้ปัญหาขัดแย้ง รวมทั้งการเคารพ การยอมรับ และการใ่วางใจซึ่งกันและกัน ซึ่งครูควรสอนและฝึกให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้มีการดำเนินการต่อไปได้

5. การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่ม (group processing) กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือจะต้องมาวิเคราะห์กระบวนการทำงานของกลุ่มเพื่อช่วยให้กลุ่มเกิดการเรียนรู้และปรับปรุงการ

ทำงานให้ดีขึ้น การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่มครอบคลุมการวิเคราะห์เกี่ยวกับวิธีการทำงานโดยครูหรือผู้เรียน หรือทั้งสองฝ่าย การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่มนี้เป็นยุทธวิธีที่ส่งเสริมให้กลุ่มตั้งใจทำงาน เพราะรู้ว่าจะได้รับข้อมูลป้อนกลับ และช่วยฝึกทักษะการรู้คิด (metacognition) คือ สามารถที่จะประเมินการคิดและพฤติกรรมของคนที่ได้ทำไป

จอห์นสันและจอห์นสัน (Johnson and Johnson, 1990, pp. 105 – 107)

ศาสตราจารย์ทางจิตวิทยาสังคม มีประสบการณ์ในการให้คำปรึกษาด้านการเรียนร่วมมือแก่โรงเรียนต่าง ๆ กว่า 20 ปี และอีกท่านหนึ่งเป็นศาสตราจารย์ด้านหลักสูตรและการสอนทางวิทยาศาสตร์ศึกษา ในมหาวิทยาลัย Minnesota มีชื่อเสียงด้านการเป็นที่ปรึกษาเกี่ยวกับการเรียนร่วมมือ ได้สรุปองค์ประกอบของกิจกรรมการเรียนรู้โดยการร่วมมือไว้ 5 ประการ คือ

1. การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันนักเรียนต้องตระหนักว่า งานกลุ่มที่ทำด้วยกัน จะบรรลุจุดประสงค์หรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับสมาชิกทุกคนในกลุ่มต้องช่วยเหลือกันในการเรียน และต้องระลึกว่าทุกคนต้องพึ่งพาอาศัยกันและกันเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ของกลุ่ม

ดังนั้น ผลงานของกลุ่มก็คือ ผลสำเร็จของนักเรียนแต่ละคน และผลงานของนักเรียนแต่ละคนเป็นผลสำเร็จของกลุ่มเช่นเดียวกัน ครูต้องกำหนดจุดมุ่งหมายของงานให้ชัดเจน กำหนดบทบาทการทำงานของนักเรียนแต่ละคนให้แน่ชัด และนักเรียนเข้าใจหน้าที่รับผิดชอบของงานกลุ่ม ซึ่งความสำเร็จนี้จะขึ้นอยู่กับความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกทุกคน จะไม่มีการยอมรับความสำคัญหรือความสามารถของบุคคลเพียงคนเดียว

2. การติดต่อปฏิสัมพันธ์โดยตรง การปฏิสัมพันธ์จะเกิดขึ้นเมื่อทุกคนในกลุ่มช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการส่งเสริมสนับสนุนผลงานกันและกัน การอธิบายขยายความในบทเรียนที่เรียนมาให้แก่เพื่อนในกลุ่มเข้าใจการทำความเข้าใจ การสรุปเรื่องและการให้เหตุผลต่าง ๆ ตลอดจนมีการอภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกได้เสนอแนวคิดใหม่ ๆ เพื่อเลือกสิ่งที่ดีที่สุดที่ถูกต้องเหมาะสมที่สุด ทั้งหมดที่กล่าวมานี้ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้การรู้จักอยู่ร่วมกันในสังคมได้ดีขึ้น

3. การรับผิดชอบงานของกลุ่ม มักเข้าใจกันว่าการทำงานเป็นกลุ่มนั้นทำให้สมาชิกในกลุ่มทุกคนได้รับความรู้ไม่เท่ากัน แต่การเรียนรู้โดยการร่วมมือกันให้ความสำคัญเกี่ยวกับความสามารถและความรู้ที่แต่ละคนจะได้รับ การเรียนแบบร่วมมือจะถือว่าสำเร็จเมื่อทุกคนในกลุ่มเข้าใจในบทเรียนตรงกัน หรือได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อนในกลุ่มให้เข้าใจในบทเรียนนั้น ดังนั้น เป็นหน้าที่ของแต่ละกลุ่มที่ต้องคอยตรวจสอบดูว่า สมาชิกทุกคนได้เรียนรู้หรือไม่ และครูอาจจะทำการทดสอบแต่ละกลุ่ม แต่โดยวิธีสุ่มตัวแทนจากแต่ละกลุ่ม

4. ทักษะความสัมพันธ์กับกลุ่มเล็กและผู้อื่น นักเรียนทุกคนต้องสามารถที่จะทำงานร่วมกันเข้ากันได้ทุกคน และสามารถทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มย่อยได้ การทำงานเป็นกลุ่มย่อยจะต้องได้รับการฝึกฝนอย่างดี เพื่อให้งานบรรลุผลตามจุดมุ่งหมาย เพื่อให้กลุ่มมีประสิทธิภาพ

สูง สมาชิกทุกคนต้องไว้วางใจกัน ต้องยอมรับความคิดเห็นสนับสนุนซึ่งกันและกัน และรู้จักวิธีการสื่อสาร

5. กระบวนการกลุ่ม จุดประสงค์ข้อนี้ต้องการให้ทุกคนในกลุ่มรู้จักช่วยกันทำงาน ออกความคิดเห็น เมื่องานเสร็จแล้วสมาชิกในกลุ่มสามารถบอกที่มาของผลลัพธ์ได้ สามารถตัดสินใจว่า ครั้งต่อไปงานจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงหรือต้องปฏิบัติเช่นเดิมต่อไป

คุณสมบัติของกลุ่มสัมพันธ์ที่มีคุณภาพประกอบด้วย

1. ความสัมพันธ์ที่ดีของสมาชิกในกลุ่ม
2. การหาวิธีที่จะทำให้ทักษะการเรียนรู้ร่วมมือกันทำงานสูงขึ้น
3. มั่นใจว่าสมาชิกได้รับผลย้อนกลับเมื่อมีส่วนร่วม
4. สมาชิกใช้ความคิดในการทำงาน
5. สนับสนุนพฤติกรรมทางบวก

นอกจากนี้ จอห์นสันได้เสนอแนะการเรียนรู้โดยการร่วมมือ ดังนี้ คือ

1. ครูแนะนำให้นักเรียนทราบถึงความจำเป็นในทักษะต่าง ๆ ของการเรียนรู้
2. การสอนแต่ละครั้งครูควรให้เพียง 1 – 2 ทักษะ เช่น การสอนให้นักเรียนรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม รู้จักการวิจารณ์และการขัดจังหวะ แต่ถ้ามีการขัดแย้งเกิดขึ้น นักเรียนควรรู้จักวิธีการพูดที่เหมาะสม เช่น ฉันไม่เข้าใจเลยทำไมจึงคิดเช่นนั้น หรือฉันไม่เห็นด้วยกับความคิดนี้ เป็นต้น

3. กำหนดสถานการณ์ให้นักเรียนฝึกทักษะ เช่น การเข้าสังคม ครูเฝ้ามองพฤติกรรมของนักเรียนอย่างเงียบ ๆ แต่ครูจะขัดจังหวะได้เมื่อเห็นว่านักเรียนไม่สามารถแก้ปัญหาได้ โดยการแนะนำวิธีการแก้ปัญหา

4. ครูส่งงานผลกลับให้นักเรียนเมื่องานบรรลุเป้าหมาย พยายามหลีกเลี่ยงคำกล่าวชม สลาวิน (Slavin, 1995) เสนอองค์ประกอบ 3 ประการ ของการเรียนรู้แบบร่วมมือ คือเป้าหมายของกลุ่ม ตรวจสอบความสามารถเฉพาะคนและสมาชิกทุกคนในกลุ่มมีโอกาสเท่าเทียมกัน ที่จะประสบความสำเร็จ

1. เป้าหมายของกลุ่ม ในชั้นเรียนโดยทั่วไป เป้าหมายการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ จะเป็นแบบใดแบบหนึ่งใน 3 แบบ คือ จัดสภาพการณ์ให้นักเรียนแต่ละคนแสดงศักยภาพสูงสุดออกมาด้วย การแข่งขันกันเรียน มีการประเมินผลการเรียนโดยเปรียบเทียบภายในกลุ่ม ดังนั้น เมื่อนักเรียนคนหนึ่งชนะ อีกคนหนึ่งยอมพ่ายแพ้ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้อีกเป้าหมายหนึ่ง คือ การเรียนที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นหลัก มีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล ความสำเร็จของการเรียนไม่ได้อยู่ที่เพื่อนในชั้นหากอยู่ที่ตัวนักเรียนเป็นสำคัญ เป้าหมายแบบที่สาม คือให้นักเรียนช่วยกันเรียน ความสามารถของสมาชิกคนหนึ่ง ๆ ในกลุ่ม จะช่วยให้เพื่อนคนอื่นในกลุ่ม

ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ เปรียบได้กับทีมฟุตบอล นักกีฬาในทีมแต่ละคนมีหน้าที่ต่างกันไป ความสามารถอาจจะแตกต่างกัน แต่ทุกหน้าที่มีความสำคัญต่อกลุ่ม เพราะมีผลต่อการได้ - เสียประตู เป้าหมายของกลุ่มคือ การยิงประตูฝ่ายตรงข้ามเมื่อกลุ่มของตนยิงประตูได้ ความสำเร็จนี้เป็นของทุก ๆ คนในทีม ดังนั้น การบรรลุเป้าหมายของกลุ่ม คือ สิ่งตอบแทนที่จูงใจให้กลุ่มผู้เรียนมุ่งมั่นทุ่มเทให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อสร้างพลังของกลุ่ม

2. ตรวจสอบความสามารถเฉพาะคน การตรวจสอบความสามารถเฉพาะคนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการเรียนแบบร่วมมืออีกองค์ประกอบหนึ่ง แม้ว่าการเรียนแบบร่วมมือจะให้ความสำคัญกับเป้าหมายกลุ่ม แต่ความรู้ความสามารถ ทักษะทางด้านความคิด การปฏิบัติที่ผู้เรียนแต่ละคนจะต้องได้รับการพัฒนา ตามเป้าหมายการศึกษา จะต้องมีการติดตามตรวจสอบ อยู่ตลอดเวลา สมาชิกของกลุ่มทุกคนจะต้องแสดงความรู้ในบทเรียนที่กำลังเรียน โดยที่ครูมีการสื่อสารให้นักเรียนทราบความคาดหวังล่วงหน้า เช่น นักเรียนทุกคนจะต้องเข้าใจเนื้อหา หรือให้นักเรียนแต่ละคนแสดงพฤติกรรมที่สื่อได้ว่าเข้าใจบทเรียน อาทิ สาธิตย้อนกลับ เขียนรายงาน รายงานปากเปล่า หรือทดสอบย่อย เป็นต้น

3. สมาชิกทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกันที่จะประสบความสำเร็จ ขณะที่เป้าหมายกลุ่มก่อให้เกิดการร่วมแรงร่วมใจของสมาชิกกลุ่ม และการตรวจสอบรายบุคคล ทำให้มั่นใจได้ว่านักเรียนทุกคนเกิดการเรียนรู้ องค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการเรียนแบบร่วมมือคือ สมาชิกแต่ละคนมีโอกาสเท่าเทียมกันที่จะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายกลุ่ม แม้ว่านักเรียนจะมีพื้นฐานความรู้ ทักษะแตกต่างกัน

การเรียนแบบร่วมมือให้ความสำคัญกับการมานะพยายาม และการพัฒนาของสมาชิกรายบุคคล คะแนนความก้าวหน้าของกลุ่มคือ คะแนนการพัฒนาของสมาชิกแต่ละคน โดยใช้ระดับความสามารถก่อนเรียนเป็นคะแนนเปรียบเทียบ ดังนั้น นักเรียนที่เรียนอ่อนที่สุดก็มีโอกาสเป็นส่วนหนึ่งในความสำเร็จของกลุ่มเช่นกัน การสร้างเงื่อนไขเช่นนี้ เท่ากับทำให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจที่จะแข่งขันกับตนเอง ผลที่เกิดขึ้นอีกประการหนึ่งคือ ลดการแข่งขันระหว่างนักเรียน

เพื่อให้การเรียนมีประสิทธิภาพสูง สลาวิน ได้เสนอความคิดเห็นไว้ดังนี้ คือ

1. นักเรียนต้องรู้จักทำงานเพื่อกลุ่ม
2. ความสำเร็จของกลุ่มขึ้นอยู่กับผลรวมของสมาชิกในกลุ่ม
3. ความสำเร็จของกลุ่มขึ้นอยู่กับการเรียนรู้ของสมาชิกในกลุ่ม
4. นักเรียนที่มีความสามารถสูงกว่าจะต้องช่วยเหลือสมาชิกอื่น ๆ

ข้อดีของการเรียนรู้โดยการร่วมมือ

1. นักเรียนมีทักษะในการสื่อสาร การเข้าสังคม การเป็นผู้นำ และการ อภิปราย
2. นักเรียนมีความนับถือในตนเอง เพราะว่าได้ช่วยแก้ปัญหาของกลุ่ม
3. การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันทำให้นักเรียนได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ

จากหลาย ๆ ทศนะ

4. มีแรงจูงใจในการเรียน เนื่องจากทุกคนมีโอกาสประสบความสำเร็จในการเรียนสูง
5. ให้ผลทางด้านจิตพิสัย เพราะว่ามีนักเรียนสามารถอภิปรายตามที่ตนเองรู้สึก
6. นักเรียนอ่อนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นทำกิจกรรมและประสบความสำเร็จ

ในการเรียน

7. ส่งเสริมด้านความคิด นักเรียนรู้จักใช้เหตุผลและรู้จักใช้ความคิดอย่างรอบคอบ
8. ให้ผลทางด้านสุขภาพจิต และนักเรียนรู้สึกว่าการได้รับการยอมรับ
9. นักเรียนในชั้นเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อกัน

3. ปรัชญาและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนแบบร่วมมือ

การนำแนวคิด “ความร่วมมือ” มาประยุกต์ใช้ทางการศึกษา ด้วยการพัฒนารูปแบบการเรียนที่มีลักษณะเฉพาะ แล้วเรียกว่าเป็นการเรียนแบบร่วมมือนั้น ได้อาศัยปรัชญาและศาสตร์หลายสาขาเป็นพื้นฐานการพัฒนารูปแบบการเรียนแบบร่วมมือ ดังนี้

ปรัชญาของจอห์น ดิวอี้ (Dewey, 1959)

เพ็ญสิริ จีระเดชากุล (2533, หน้า 112 – 113) ได้กล่าวถึงทัศนะของจอห์น ดิวอี้ในเรื่องเกี่ยวกับวิธีการเรียนการสอนว่า ดิวอี้ ได้เสนอให้ครูและนักเรียนทั้งชั้นเรียนร่วมมือกัน แลกเปลี่ยนทัศนะความคิดเห็น ติดต่อกสื่อสารซึ่งกันและกัน ด้วยวิธีเช่นนี้นักเรียนก็จะได้เรียนรู้วิธีการทำงานช่วยเหลือและร่วมมือกับผู้อื่น สิ่งเหล่านี้มีความสำคัญมาก เพราะจะช่วยขจัดปัญหาข้อขัดแย้งทางสังคม และสร้างบรรยากาศแบบประชาธิปไตยในห้องเรียน นอกจากนี้การให้โอกาสนักเรียนได้ทำงานร่วมกันและร่วมมือกันยังช่วยลดความเห็นแก่ตัวและการแข่งขันในหมู่นักเรียนได้เป็นอย่างดี แต่ข้อสำคัญก็คือสิ่งที่นักเรียนจะกระทำร่วมกันนั้น ควรมีพื้นฐานอยู่บนความสนใจและความอยากรู้อยากเห็นของนักเรียน ตลอดจนมีความหมายแก่นักเรียนด้วย

1. ทฤษฎีการกระทำร่วมกันทางสังคม (Social Interdependence Theory) ผู้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับกลุ่ม คนแรก (ค.ศ. 1900 - 1910) คือ กูร์ท คูฟกา แห่งสำนักนักคิดกลุ่มเกสตัลท์ ได้กล่าวว่า ความเกี่ยวข้องกันระหว่างสมาชิกในกลุ่มไม่คงที่ ต่อมา เดิร์ท เลวิน อธิบายเพิ่มเติมว่า ลักษณะสำคัญของกลุ่มคือ สมาชิกมีอิทธิพลต่อกันและกัน พฤติกรรมของสมาชิกคนใดคนหนึ่งจะส่งผลต่อกลุ่มในภาพรวม และสิ่งที่เป็นแรงจูงใจของสมาชิกกลุ่ม คือ เป้าหมายของกลุ่ม ประมาณ ค.ศ. 1940 มอร์ดัน ดิชย์ของ เดิร์ท เลวิน และเป็นอาจารย์ของ เดวิด จอห์นสันเสนอทฤษฎี การแข่งขันและความร่วมมือ ที่อธิบายปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกกลุ่มเป็นสองลักษณะ ต่อมา เดวิด จอห์นสัน พัฒนาเป็นทฤษฎี การกระทำร่วมกันทางสังคม

ทฤษฎีนี้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในกลุ่มหรือในสังคม ออกเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่

1. ความร่วมมือเป็นผลมาจาก บุคคลในกลุ่มมีปฏิสัมพันธ์แบบเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน
2. การแข่งขันเป็นผลมาจากบุคคลในกลุ่มมีปฏิสัมพันธ์แบบนิเสธที่แต่ละคนไม่สนับสนุนกันและเป็นอุปสรรคที่จะไปสู่เป้าหมายเดียวกัน
3. ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก ต่างคนต่างทำงานอย่างอิสระ เป้าหมายความสำเร็จอาจจะเหมือนกันหรือต่างกันก็ได้

2. ทฤษฎีการพัฒนาทางสติปัญญา (Cognitive – Developmental Theory)

ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาทางสติปัญญา ส่วนใหญ่มาจากทฤษฎีของเพียเจต์ และ เล็ฟ ซีมา โนวิช วิกือทสกี (Lev Semanovich Vygotsky อ้างอิงจาก Johnson and Johnson. & Smith, 1998) การพัฒนาทางสติปัญญาจะไม่เกิดขึ้น ถ้าปราศจากการประสานเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

เพียเจต์ กล่าวว่า การพัฒนาทางสติปัญญาจะเกิดขึ้น เมื่อบุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม หรือเมื่อมีความขัดแย้งทางความคิด ความร่วมมือในกลุ่มจะอำนวยความสะดวกอภิปรายร่วมกัน เมื่อเกิดความขัดแย้ง แต่ละคนแสดงออกถึงความเป็นเหตุ – ผล เกิดการแลกเปลี่ยนและการปรับความคิดซึ่งเป็นการพัฒนาสติปัญญา และเล็ฟ ซีมาโนวิช วิกือทสกี กล่าวว่า ความร่วมมือเป็นตัวสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ ความเข้าใจ และการแก้ปัญหา ซึ่งจะรวมเป็นองค์ความรู้ และเกิดการเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิมภายในสมองของบุคคล เมื่อบุคคลมีการเปลี่ยนแปลงข่าวสารกัน

3. ทฤษฎีพฤติกรรมการเรียนรู้ (The Behavioral Learning Theory)

ทฤษฎีนี้ เชื่อว่า พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน เกิดจากนักเรียนเรียนรู้เงื่อนไขการให้รางวัล/การชมเชย หรือการลงโทษ/ไม่ให้รางวัล การเรียนแบบร่วมมือจึงถูกออกแบบ ให้มีสิ่งล่อใจ สมาชิกกลุ่ม ให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจการของกลุ่ม นักทฤษฎีกลุ่มที่รู้จักกัน คือ สกินเนอร์ แบนดูรา และ ไฮแมนส์

จากการศึกษาทฤษฎีสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรคำนึงถึงกระบวนการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีการสนทนา ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ มีโอกาสสื่อสารสัมพันธ์ในการทำงานหรือแก้ปัญหาร่วมกัน ทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม นักเรียนเห็นความสำคัญของการทำงานร่วมกันของกลุ่ม ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความเคารพและฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน กระตือรือร้นที่จะแสวงหาความรู้และประสบการณ์มีความรับผิดชอบต่อการเรียน ความสำเร็จของกลุ่มขึ้นอยู่กับความร่วมมือและความสามารถของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม

4. ขั้นตอนการสอนโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือแบบผสมผสาน(CIRC)

เปรมจิตต์ ขจรภัยลาเร็น (2536, หน้า 8 – 9) ได้กล่าวถึงลำดับขั้นตอน

การสอนโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือโดยทั่วไปไว้ดังนี้

1. **ขั้นเตรียม มีดังนี้**

ครูสอนทักษะในการเรียนรู้แบบร่วมมือ จัดกลุ่มนักเรียน บอกวัตถุประสงค์ของบทเรียน และบอกวัตถุประสงค์ของการทำงานร่วมกัน

2. **ขั้นสอน** ครูสอนเนื้อหาหรือบทเรียนใหม่ด้วยวิธีสอนที่เหมาะสม

3. **ขั้นทำงานกลุ่ม** นักเรียนเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย แต่ละคนมีบทบาทหน้าที่ของตนช่วยแก้ปัญหา อภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน เพื่อหาคำตอบที่ดีที่สุดมากกว่าดูคำตอบหรือรอคำตอบจากครู

4. **ขั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ**

4.1 **ตรวจผลงาน** (กลุ่มและรายบุคคล) ถ้าเป็นงานกลุ่มสมาชิกในกลุ่มเซ็นชื่อในผลงานที่ส่งครูอาจประเมินด้วยการหยิบผลงานของกลุ่มขึ้นมาแล้วถามสมาชิกกลุ่มอธิบายวิธีหาคำตอบของเขาที่ได้จากการเรียนรู้ร่วมกันภายในกลุ่ม

4.2 **ครูทดสอบนักเรียน** เป็นรายบุคคลโดยไม่มีการช่วยเหลือกัน และเมื่อครูตรวจผลการสอบแล้วจะคำนวณคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มให้นักเรียนทราบและถือว่าเป็นคะแนนของนักเรียนแต่ละคนในกลุ่ม

5. **ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม** ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม โดยการอภิปรายถึงผลงานของนักเรียน และวิธีทำงานของนักเรียนรวมถึงวิธีการปรับปรุงการทำงานกลุ่มด้วย ซึ่งจะให้นักเรียนรู้ความก้าวหน้าของตนเองทั้งทางด้านวิชาการและด้านสังคม

การวัดผล

เปรมจิตต์ ขจรภัยลาร์เช่น (2536, หน้า 4) ได้เสนอวิธีการวัดผลของกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งเป็นแบบอิงเกณฑ์ ดังนี้

1. ให้คะแนนรายบุคคลรวมกับคะแนนพิเศษ ถ้าทุกคนในกลุ่มทำงานตามเกณฑ์ที่ครูตั้งไว้

2. ให้คะแนนรายบุคคลรวมกับคะแนนพิเศษ โดยคิดเกณฑ์คะแนนต่ำสุด

3. ให้คะแนนรายบุคคลรวมกับคะแนนพิเศษ ซึ่งเป็นคะแนนความก้าวหน้า

4. ให้คะแนนเดียวสำหรับคนในกลุ่มทั้งหมด

5. เลือกงานคนใดคนหนึ่งในกลุ่มตรวจแล้วให้คะแนน

6. ตรวจงานในกลุ่มแล้วหาคะแนนเฉลี่ยบวกกับคะแนนการทำงานร่วมกัน

ความแตกต่างระหว่างการเรียนรู้แบบร่วมมือและการเรียนเป็นกลุ่มแบบเดิม

พรพรรณตรีเมธี เกษธรรมสาร (2533, หน้า 35 – 36) ได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างการเรียนรู้แบบร่วมมือและการเรียนแบบกลุ่มเดิมไว้ว่า

1. สมาชิกแต่ละคนรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย มีการให้คำแนะนำชม

เขยเสนอแนะการทำงานกลุ่มของสมาชิก ในการเรียนเป็นกลุ่มแบบเดิมนั้นสมาชิกกลุ่มแต่ละคนไม่รับผิดชอบการทำงานของตัวเองเสมอไป บางครั้งก็ใส่ชื่อตัวเองโดยที่ไม่ได้ทำงาน

2. ในการเรียนแบบร่วมมือกันสมาชิกมีความสามารถที่แตกต่างกัน แต่ในการเรียนเป็นกลุ่มเดิมนั้นสมาชิกกลุ่มมีความสามารถใกล้เคียงกัน

3. มีการแลกเปลี่ยนบทบาทของผู้นำภายในกลุ่มการเรียนแบบร่วมมือ ในขณะที่ผู้นำหรือหัวหน้าจะได้รับการคัดเลือกจากสมาชิกกลุ่มแบบเดิม

4. สมาชิกกลุ่มในการเรียนแบบร่วมมือ ช่วยเหลือสนับสนุนให้กำลังใจในการทำงานกลุ่ม ช่วยกันรับผิดชอบการเรียนของสมาชิกกลุ่ม และแน่ใจว่าสมาชิกทุกคนทำงานกลุ่มในการเรียนเป็นกลุ่มแบบเดิมนั้นสมาชิกรับผิดชอบในงานของตนเองเท่านั้น อาจแบ่งงานกันไปทำและเอาผลงานมารวมกัน

5. จุดมุ่งหมายของการเรียนแบบร่วมมือกันนั้น คือการให้สมาชิกทุกคนใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ ในการทำงานกลุ่ม โดยยังคงรักษาสัมพันธภาพที่ดีต่อสมาชิกกลุ่ม ในการเรียนเป็นกลุ่มแบบเดิมนั้นจุดมุ่งหมายอยู่ที่การทำงานให้สำเร็จเท่านั้น

6. นักเรียนจะได้รับทักษะทางสังคมที่จำเป็นต้องใช้ในขณะทำงานกลุ่ม แต่ทักษะเหล่านี้จะถูกละเลยสำหรับการเรียนเป็นกลุ่มแบบเดิม

7. บทบาทของคุณครูในการเรียนแบบร่วมมือ จะเป็นผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือสังเกตการทำงานของสมาชิกในกลุ่ม ในขณะที่ครูสอนแบบเดิมไม่สนใจวิธีการในการดำเนินงานภายในกลุ่ม ให้สมาชิกกลุ่มจัดการกันเอง

ตาราง 1 สรุปข้อแตกต่างที่สำคัญของการเรียนแบบร่วมมือ และการเรียนแบบกลุ่มเดิม

การเรียนแบบร่วมมือ (cooperative learning)	การเรียนเป็นกลุ่มแบบเดิม (traditional learning)
1. สมาชิกแต่ละคนรับผิดชอบในงานของตนเอง และของสมาชิกในกลุ่ม	1. สมาชิกแต่ละคนอาจจะไม่รับผิดชอบในงานของตนเองและของสมาชิกในกลุ่ม
2. สมาชิกมีความสามารถที่แตกต่างกัน	2. สมาชิกมีความสามารถใกล้เคียงกัน
3. สมาชิกผลัดเปลี่ยนกันเป็นหัวหน้า	3. สมาชิกเลือกหัวหน้า
4. เน้นที่วิธีการและผลงาน	4. สมาชิกรับผิดชอบเฉพาะตนเอง
5. มีการสอนทักษะทางสังคม	5. เน้นที่ผลงาน
6. ครูสังเกตการณ์ แนะนำการทำงานกลุ่ม	6. ทักษะทางสังคมถูกละเลยไม่ได้มีการสอน
	7. ครูละเลยไม่สนใจการทำงานกลุ่มของนักเรียน

การสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน (CIRC)

รูปแบบการสอนแบบผสมผสาน(CIRC) พัฒนาโดย มิตเดน สลาวิน และ สตีเวนส์ คณะอาจารย์มหาวิทยาลัย Johns Hopkins สหรัฐอเมริกา ในปี ค.ศ. 1986 (CIRC) เป็นโปรแกรมใหม่ที่สืบทอดของวิธีการเรียนรู้เป็นทีมของนักเรียน

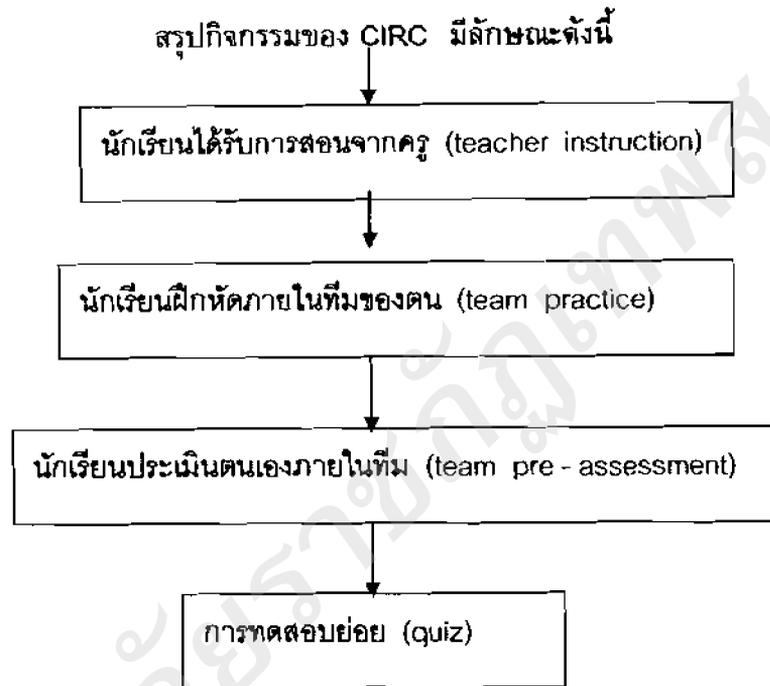
ปัญหาการสอนเกี่ยวกับการอ่าน ด้วยวิธีจัดกลุ่มการอ่าน ที่ใช้อยู่ดั้งเดิม พบว่านักเรียนบางคนใช้เวลากับการเรียนไม่เต็มที่ขณะเข้ากลุ่ม การเรียนภาษาแบบเดิมนักเรียนมีโอกาสฝึกการอ่านแบบออกเสียงน้อย นักเรียนขาดทักษะการอ่านจับประเด็น การพัฒนาทักษะการเขียนของวิธีการเรียนแบบดั้งเดิมจะเรียนแยกส่วนกันกับทักษะทางภาษาด้านอื่น ๆ นักเรียนฝึกการเขียนค่อนข้างน้อย (CIRC)เสนอวิธีเรียนแบบร่วมมือ ด้วยการแบ่งกลุ่มผู้เรียนตามระดับความสามารถร่วมกับการจัดผู้เรียนเป็นทีมการเรียนรู้ย่อย ๆ สมาชิกทีมมีทุกระดับความสามารถ จัดระบบการให้รางวัลหรือยกย่องทีมที่ทำกิจกรรมบรรลุเป้าหมายจากการประเมินผลการเรียนของสมาชิกในทีมทุกคน เพิ่มโอกาสและระยะเวลาทางภาษาอื่น ๆ ผู้เรียนที่อยู่ทีมเดียวกันมีส่วนสนับสนุนช่วยตรวจสอบแนะนำ เพื่อให้สมาชิกทุกคนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ร่วมกัน

สำหรับการอ่าน นักเรียนจะได้รับการสอนภายในกลุ่มการอ่าน หลังจากนั้นให้แยกออกเป็นกลุ่ม เพื่อทำงานตามกิจกรรมแบบร่วมมือโดยจับคู่กันอ่าน การทำนายเรื่องที่อ่าน สรุปเรื่องที่อ่านให้เพื่อนอีกคนฟัง คอบคำถามจากเรื่องที่อ่าน ฝึกสะกดคำและฝึกเรื่องคำศัพท์ ฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม ให้นักเรียนสามารถจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน และฝึกทักษะอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับความเข้าใจในการอ่าน

สำหรับการเขียน ขึ้นอยู่กับรูปแบบกระบวนการเขียน ใช้รูปแบบเป็นกลุ่มเหมือนการอ่าน โดยนักเรียนจะร่วมกันวางแผน ร่างฉบับ ทบทวนแก้ไข รวบรวม ลำดับเรื่อง และพิมพ์หรือแสดงผลงานโดยครูจะเป็นผู้แนะนำเกี่ยวกับเนื้อเรื่อง รูปแบบและกลวิธีในการเขียน

การทดสอบย่อย จะทดสอบต่อเมื่อสมาชิกทุกคนในกลุ่มมีความพร้อมเสียก่อน รางวัลสำหรับกลุ่ม คือ ใบประกาศนียบัตร โดยจะขึ้นอยู่กับค่าเฉลี่ยของสมาชิกในทีมทุกคนที่ได้จากการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในการอ่าน และการเขียน

สำหรับกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน (CIRC) สำหรับการอ่านและการเขียน โดยปกติแล้วจะใช้ควบคู่กันไป แต่ก็สามารถใช้โปรแกรมนี้แยกในการสอนการอ่าน หรือสอนเขียนเพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่งได้

ภาพ 2 สรุปกิจกรรมของ CIRC

กิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน CIRC มี 3 องค์ประกอบ คือ

1. การสอนกิจกรรมที่เป็นพื้นฐาน
2. การสอนอ่านเอาเรื่อง
3. การสอนการเขียนร่วมกับศิลปะการใช้ภาษา

กิจกรรมการเรียนรู้ของแต่ละองค์ประกอบ นักเรียนจะเรียนในกลุ่มย่อย ที่ใช้หลักการเรียนแบบร่วมมือ

กลุ่มการอ่าน คือ กลุ่มนักเรียนที่มีความสามารถทางภาษาระดับเดียวกัน ในชั้นหนึ่งครูอาจแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 หรือ 3 กลุ่ม (เก่ง ปานกลาง อ่อน)

ทีม คือ กลุ่มนักเรียนที่มีความสามารถทางภาษาแตกต่างกัน สมาชิกของทีมมาจากสมาชิกกลุ่มการอ่านกลุ่มละ 2 คน ดังนั้นจำนวนสมาชิกแต่ละทีม จะเท่ากับ 4 – 6 คน มีกิจกรรมหลายกิจกรรมที่ให้สมาชิกในทีมจับคู่กันทำงาน อย่างไรก็ตามนักเรียนสามารถปรึกษาร่วมกับเพื่อนคู่อื่น ๆ ที่อยู่ทีมเดียวกันได้

การให้รางวัลหรือการให้ความยอมรับนับถือแก่ทีม ซึ่งเป็นกลยุทธ์ของการสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จะประเมินจากคะแนนสะสมในหนึ่งสัปดาห์ของสมาชิกทีมทุกคนเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ล่วงหน้าอย่างเปิดเผยและชัดเจน

1. การสอนกิจกรรมพื้นฐาน

การสอนกิจกรรมที่เป็นพื้นฐานทางภาษา ครูจะเตรียมเรื่อง ที่เป็นบทความ นวนิยาย หรืออื่น ๆ ซึ่งเป็นเรื่องที่อยู่ในระดับพื้นฐานปกติของนักเรียน ครูจะใช้เวลาประมาณ 20 นาที ในการสร้างความเข้าใจกับจุดประสงค์การอ่าน แนะนำคำศัพท์ใหม่ ทบทวนคำศัพท์เก่า กับกลุ่มการอ่านทุกกลุ่มแล้วให้นักเรียนอ่านเรื่องในกลุ่มการอ่าน เมื่อนักเรียนอ่านเรื่องจบ จะมีการอภิปรายร่วมกับครู เมื่อนักเรียนได้รับการสอนอ่านเป็นกลุ่มแล้วจะแยกย้ายเข้าร่วม กิจกรรมในทีม ตามลำดับขั้นดังนี้

1.1 การจับคู่ผลัดกันอ่านออกเสียง นักเรียนที่จับคู่กันอ่านเรื่องที่ได้อ่านในใจ 1 รอบ แล้วผลัดกันอ่านออกเสียงคนละ 1 ย่อหน้า ขณะที่คนหนึ่งอ่านอีกคนหนึ่งจะเป็น ผู้ฟัง ซึ่งต้องทำหน้าที่ตรวจสอบว่าคู่ของตนอ่านถูกต้องหรือไม่ ถ้าอ่านผิดก็ช่วยแก้ไข ขณะเดียวกันครูจะเดินไปรอบ ๆ คอยฟังและประเมินการอ่านของนักเรียน

1.2 การอ่านเนื้อเรื่องกับหลักภาษาและการเขียน เมื่อนักเรียนอ่านได้ครึ่ง เรื่อง จะมีคำถามเกี่ยวกับหลักภาษา เช่น คำที่ขีดเส้นใต้ทำหน้าที่อะไรในประโยค อยู่ใน ตำแหน่งที่ถูกต้องหรือไม่

นักเรียนหยุดอ่านเมื่ออ่านได้ครึ่งเรื่อง ให้คาดคะเนทิศทางของเรื่อง ปัญหา ของเรื่องที่อ่าน แล้วลองคาดคะเนปัญหาที่เกิดขึ้นจะได้รับการแก้ไขอย่างไร หลังจากนั้นให้ นักเรียนอ่านต่อจนจบและจะต้องตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน

นักเรียนเขียนเรื่องที่สัมพันธ์กับหัวข้อเรื่องที่อ่าน 2 – 3 ย่อหน้า นักเรียน อาจจะเขียนตอนจบให้แตกต่างจากเรื่องเดิม กิจกรรมนี้จะทำให้นักเรียนได้ฝึกการคิดอย่าง ละเอียดในสิ่งที่ได้อ่านมาแล้ว และเป็น การเชื่อมโยงกับความรู้เดิม

1.3 การฝึกอ่านออกเสียงเฉพาะคำ นักเรียนฝึกหัดอ่านออกเสียงคำยากที่มี ในเนื้อเรื่องซึ่งครูจัดเตรียมรายการของคำไว้ในชุดการสอน นักเรียนต้องฝึกออกเสียงให้ถูกต้อง และอ่านได้อย่างคล่องแคล่วกับเพื่อนในกลุ่ม

1.4 การให้ความหมายคำ ในขั้นนี้ ให้นักเรียนศึกษาความหมายของคำยาก ในเรื่องที่อ่านจากพจนานุกรม

1.5 การสรุปเรื่องด้วยคำพูดของตนเอง หลังจากการอ่านเรื่องและการ อภิปรายในกลุ่มแล้ว ให้นักเรียนสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านให้กับคู่ของตน การสรุปนี้ ให้นักเรียนใช้คำพูดของตนเอง

1.6 การสะกดคำ กิจกรรมในขั้นนี้ให้นักเรียนทดสอบเพื่อนคนอื่น ๆ ในชั้น แรกนักเรียนจะช่วยกันสะกดเฉพาะคำยากที่มักเขียนผิดโดยผลัดกันถามและสะกดทั้งคำอีก หลาย ๆ ครั้งเพื่อให้สามารถสะกดคำได้หมดทุกคำ

เมื่อนักเรียนทำกิจกรรมครบถ้วนตั้งแต่ 1.1 – 1.6 นักเรียนมีอิสระที่จะใช้ เวลาในการอ่านเรื่องใดก็ได้ที่ตนสนใจแล้วมีการทดสอบทุก 3 สัปดาห์ โดยให้นักเรียน

เขียนเรื่องจากคำที่กำหนดให้และอ่านให้ครูฟัง

2. การสอนอ่านเอาเรื่อง

ครูสอนการอ่านเอาเรื่องสัปดาห์ละ 1 วัน โดยมีชุดการสอนที่ออกแบบเพื่อฝึกการอ่านจับประเด็น หาประโยชน์ใจความสำคัญ ความเป็นเหตุเป็นผล และการสรุปนักเรียนจะเรียนร่วมกันเป็นกลุ่ม เรียนเป็นขั้นตอนตามคำแนะนำ มีการตอบคำถามในใบงาน อภิปรายร่วมกันในประเด็นต่าง ๆ

3. การสอนการเขียนร่วมกับศิลปะการใช้ภาษา

การเรียนโดยใช้กิจกรรมแบบ ซี ไอ อาร์ ซี ได้คิดออกแบบหลักสูตรที่ใช้ทักษะทางภาษา โดยบูรณาการกระบวนการเขียนกับศิลปะการใช้ภาษาไว้ด้วยกัน นักเรียนจะได้รับการฝึกเป็นนักเขียน มีทั้งเขียนเรื่องทั่วไปที่ผู้เรียนสนใจ และฝึกการเขียนหัวข้อพิเศษ เช่น เขียนบทความวิชาการ เขียนข่าว หนังสือพิมพ์ นิทาน จดหมาย เป็นต้น

มีการนำการเรียนแบบร่วมมือใช้ในการสอน ตั้งแต่เริ่มต้นกระบวนการเขียน ที่ให้สมาชิกในทีมช่วยกันพิจารณา ตรวจสอบ วิเคราะห์ โครงร่างแนวคิดของเรื่องที่ต้องการเขียน ช่วงเวลาที่ดำเนินการเขียนนักเรียนปรึกษาหารือเพื่อนในกลุ่ม เมื่อเขียนเสร็จนักเรียนจะต้องส่งเรื่องที่เขียนให้สมาชิกในทีมบรรณาธิการอย่างเป็นทางการ แบบฟอร์มในการบรรณาธิการ จะมีความซับซ้อนขึ้นเมื่อนักเรียนผ่านการฝึกการเขียนไประยะหนึ่ง

นอกจากองค์ประกอบการสอนการเรียนทั้ง 3 องค์ประกอบแล้วยังมีการฝึกนิสัยรักการอ่านโดยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม วิธีการที่ (CIRC) เสนอไว้ คือ กำหนดให้นักเรียนอ่านหนังสือที่บ้านทุกวัน วันละไม่ต่ำกว่า 20 นาที ไม่จำกัดประเภทหนังสือ แล้วให้ผู้ปกครองบันทึกการอ่านลงในแบบฟอร์ม ซึ่งครูจะตรวจสอบและให้คะแนนกับทีมทุกสัปดาห์ ทีมใดที่สมาชิกทุกคนอ่านหนังสือได้ตามข้อตกลง จะได้คะแนนโบนัสเพิ่มจากคะแนนปกติ

5. บทบาทของครูในการสอนโดยใช้การเรียนแบบร่วมมือ

เปรมจิตต์ ขจรภัยธาร์เช่น (2536, หน้า 2 - 3) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนแบบร่วมมือ ดังนี้

1. กำหนดจุดประสงค์ของเนื้อหา
2. กำหนดจุดประสงค์ของการเรียนแบบร่วมมือ
3. กำหนดขนาดของกลุ่ม
4. จัดนักเรียนเข้ากลุ่มต่าง ๆ
5. จัดห้องเรียนที่เอื้อต่อการมีปฏิสัมพันธ์
6. เตรียมบทเรียนและสื่อการสอน
7. กำหนดบทบาทต่าง ๆ ของนักเรียนแต่ละคนในกลุ่ม

8. อธิบายงานที่นักเรียนต้องทำ บอกสิ่งที่คาดหวังจากกลุ่มให้ชัดเจน และกำหนดเวลาที่จะให้งานเสร็จ

9. ครูเสนอเนื้อหา โดยใช้วิธีสอนที่เหมาะสม

10. กำหนดให้นักเรียนพึ่งพาอาศัยกันในทางบวก กล่าวคือ ความสำเร็จของกลุ่มขึ้นอยู่กับความสำเร็จของตน

11. ช่วยให้นักเรียนมีความรู้ในเรื่องนั้นอย่างแท้จริง

12. ช่วยให้นักเรียนทำงานร่วมกันระหว่างกลุ่มกับกลุ่ม

13. อธิบายเกณฑ์แห่งความสำเร็จ

14. อธิบายพฤติกรรมที่ครูต้องการให้นักเรียนแสดงออก

15. ควบคุมพฤติกรรมของนักเรียน

16. ช่วยนักเรียนเมื่อเขาต้องการ ขณะที่เขากำลังทำงาน

17. สอนทักษะในการทำงานร่วมกัน การใช้กระบวนการกลุ่ม

18. คุรสรุปบทเรียนหรือบทบาทในตอนท้ายของบทเรียน

19. วัดผลคุณภาพและปริมาณความรู้ของนักเรียน

20. ให้กลุ่มตัดสินหรือประเมินผลการทำงานกลุ่ม

21. ให้นักเรียนทั้งห้องบอกว่าพวกเขาทำอะไรในการเรียน

22. ให้นักเรียนแต่ละคนบอกประโยชน์ที่ตนได้รับ

23. สอนทักษะต่าง ๆ ที่ทำให้นักเรียนสามารถทำงานร่วมกัน

24. สังเกตว่านักเรียนได้ใช้ทักษะที่สอนไปหรือไม่

25. ใช้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) แก่ นักเรียนว่าเขาใช้ทักษะการเรียนรู้ร่วมเป็น

อย่างไร

26. ให้รางวัลกลุ่มที่ทำงานร่วมกันได้ดี

27. ให้รางวัลแก่นักเรียนที่มีทักษะในการทำงานร่วมกัน

28. ให้นักเรียนสังเกตซึ่งกันและกัน

พรรณรัตน์ เกษธรรมสาร (2533, หน้า 37) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในการเรียนแบบร่วมมือ บทบาทของครูเปลี่ยนจากการควบคุมชั้น เป็นเพียงผู้จัดบรรยากาศให้อื้ออำนวยต่อการเรียนของนักเรียน ผลงานวิจัยได้ชี้ให้เห็นว่า นักเรียนจะเรียนได้ดีในบรรยากาศที่เป็นกันเอง ซึ่งทุกคนไม่ว่าจะเป็นนักเรียนหรือครูก็สามารถจะทำได้ ครูและนักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ครูเป็นบุคคลสำคัญในการสร้างบรรยากาศเช่นนี้โดย

1. ให้งานที่ทำท้าทายความสามารถของนักเรียนมากกว่าที่จะเป็นงานที่แข่งขันกัน
2. ให้นักเรียนได้มีโอกาสเลือกและตัดสินใจทำงาน
3. นับถือความคิดและสนใจความรู้สึกของนักเรียน

4. เห็นว่าความคิดของนักเรียนมีความหมายและคุณค่าถึงแม้จะเป็นความคิดที่จำกัด
  5. ส่งเสริมให้นักเรียนแสดงออกซึ่งความคิดของตนเอง ซึ่งอาจจะออกมาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การวาดภาพบรรยายสี แสดงบทบาทสมมติ ละคร เขียนบรรยายและอื่น ๆ
  6. ยอมรับความผิดพลาดของนักเรียน
  7. เผยแพร่ข้อเขียนหรือผลงานของนักเรียนในรูปของจดหมายข่าว หนังสือของห้องหรือหนังสือพิมพ์ของโรงเรียน
  8. กระตุ้นส่งเสริมทักษะทางด้านความคิดแก่นักเรียน โดยใช้แหล่งข้อมูลต่าง ๆ และสื่อการสอน เช่น หนังสืออ้างอิงทั้งหลาย ภาพยนตร์ วารสารจากการศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องดังกล่าว สรุปได้ว่า บทบาทของครูในการสอนโดยใช้การเรียนแบบร่วมมือ นั้น จะได้ผลดีก็ต่อเมื่อมีการเตรียมสภาพห้องเรียนให้ดี คือเด็กต้องเข้าใจการทำงานของตนเอง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่ม และทุกคนต้องเข้าใจดีว่าผลงานของตนเองเป็นส่วนหนึ่งของผลงานของกลุ่ม และครูมีส่วนในการสร้างบรรยากาศของห้องเรียนเป็นอย่างมาก เพราะจะทำให้ให้นักเรียนได้รับทั้งความรู้ด้านเนื้อหาวิชา ทักษะที่ดีต่อการเรียนมีระเบียบวินัยในตัวเองและมีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
- วิภาวรรณ ร่มรื่นบุญกิจ (2542, หน้า 32-33) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในการสอนแบบร่วมมือไว้ดังนี้
1. เป็นผู้จัดกลุ่ม ซึ่งจะจัดตามความเหมาะสม และอธิบายให้นักเรียนทุกคนได้เข้าใจถึงวิธีการเรียนแบบร่วมมือ
  2. เตรียมบทเรียนและสื่อการเรียน เพราะกิจกรรมที่นักเรียนจะร่วมกันเรียนนั้นขึ้นอยู่กับเนื้อหา บางบทเรียนอาจให้นักเรียนทดลอง ศึกษาเอง หรือให้แก่ปัญหาพร้อมกัน
  3. ให้ความรู้แก่นักเรียนในเรื่องของบทบาท หน้าที่ความรับผิดชอบ แนวปฏิบัติ สำหรับการทำงานของกลุ่มและช่วยให้นักเรียนเข้าใจกฎกติกาของกลุ่มในการดำเนินงานและการฝึกทักษะทางสังคมเพื่อให้งานกลุ่มมีประสิทธิภาพ ติดตามพฤติกรรมของนักเรียน ตลอดจนให้ความรู้เพิ่มเติมในส่วนที่นักเรียนยังไม่ได้อภิปราย ซึ่งเป็นเรื่องหรือจุดมุ่งหมายที่ถูกกำหนดไว้ในการสอนแต่ละครั้ง รวมทั้งเก็บผลงานของนักเรียนมาศึกษาปัญหาข้อบกพร่อง เพื่อปรับปรุง
  4. ติดตามและสังเกตการณ์ทำงานของแต่ละกลุ่ม คอยให้คำปรึกษา และคำแนะนำนักเรียนอยู่เสมอ เมื่อนักเรียนมีปัญหาในขณะที่ร่วมกิจกรรม
  5. ติดตามวัดผลและประเมินผล ต้องมีข้อตกลงกับนักเรียนว่าจะประเมินอย่างไร เพราะบางครั้งครูอาจประเมินผลเป็นกลุ่ม บางครั้งอาจประเมินเดี่ยว
  6. ส่งเสริมกำลังใจและให้รางวัลกับนักเรียน โดยให้รายงานความคืบหน้าและมีการชมเชยเมื่อทำถูกต้อง ให้กำลังใจแก่ผู้ที่ทำผิด โดยให้คำแนะนำช่วยเหลือและเสริมกำลังใจ ครูไม่ควรจะยกย่องกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมากเกินไป เพราะอาจทำให้กลุ่มอื่นหมดกำลังใจ

7. ต้องรู้หลักจิตวิทยา เป็นประชิปโดยและมีมนุษยสัมพันธ์

การเรียนแบบร่วมมือทำให้บทบาทของครูเปลี่ยนจากผู้ให้ความรู้มา มีบทบาทดังนี้

1. เป็นผู้ตัดสินใจ

1.1 ความรู้และทักษะที่นักเรียนจะได้เรียนร่วมกันหรือปฏิบัติในกลุ่ม

1.2 เนื่องจากนักเรียนมักจะขาดทักษะการร่วมมือกัน ครูเป็นผู้พิจารณาขนาดของกลุ่มว่า ควรมีจำนวนสมาชิกเท่าใด จึงจะทำให้การใช้ทักษะการร่วมมือมีประสิทธิภาพมากที่สุด โดยปกติแล้วขนาดสมาชิกที่พอเหมาะจะอยู่ระหว่าง 2 – 4 คน

1.3 จัดกลุ่มนักเรียน กลุ่มสมาชิกหลากหลายความสามารถจะเป็นกลุ่มที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งครูอาจสุ่มเลือกให้นักเรียนเข้ากลุ่มหรือเลือกเข้ากลุ่มเองตามความเหมาะสมก็ได้

1.4 จัดเตรียมห้องเรียน โต๊ะเก้าอี้ในห้องเรียนควรอยู่ในสภาพที่สะดวกต่อการเคลื่อนย้ายเพื่อการจัดเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ได้ง่าย

1.5 วางแผนเพื่อเตรียมอุปกรณ์ เครื่องมือ แหล่งข้อมูลความรู้ให้นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้

1.6 กำหนดบทบาทและหน้าที่แก่นักเรียนในกลุ่ม เช่น เป็นผู้อ่าน ผู้บันทึก ผู้ตรวจสอบ ผู้รายงาน ผู้จัดการเครื่องมือ หรือบทบาทเป็นผู้สนับสนุนให้กำลังใจสมาชิกในกลุ่ม ผู้ตรวจความเข้าใจ เป็นต้น

2. วางแผน

2.1 อธิบายลักษณะงาน เตรียมนักเรียนโดยการสอนวิธีการใช้อุปกรณ์หรือเครื่องมือที่นักเรียนต้องการทราบ และครูแน่ใจว่านักเรียนเข้าใจชัดเจนจริง ๆ ว่าจะต้องทำอะไรในกลุ่ม ซึ่งอาจรวมไปถึงการอธิบายวัตถุประสงค์ของบทเรียน การนิยามความคิดรวบยอด การอธิบายลำดับกระบวนการ การให้ตัวอย่างและการถามคำถาม

2.2 เพื่อให้นักเรียนเกิดความตระหนักว่า การร่วมมือกันทำงานในกลุ่มทุกคนจะช่วยให้งานนั้นสำเร็จลงได้ดีและรวดเร็ว โดยบางครั้งอาจจะต้องกำหนดเป้าหมายร่วมกัน เช่น ให้นักเรียนรู้วิธีการใช้เครื่องมือแล้วนำไปสอนให้เพื่อนในกลุ่มให้ทราบ

2.3 จัดแบ่งให้มีความรับผิดชอบเป็นรายบุคคล

2.4 จัดให้มีการทำงานร่วมมือกันระหว่างกลุ่ม แต่ละกลุ่มมีการตรวจสอบกันเองและช่วยเหลือกลุ่มอื่น และให้รางวัลหรือชมเชยเมื่อสมาชิกทั้งชั้นทำได้ดี

2.5 อธิบายเกณฑ์ประเมินความสำเร็จ การทำงานควรใช้การประเมินแบบอิงเกณฑ์มากกว่าการประเมินอิงกลุ่ม ควรอธิบายการประเมินการทำงานกลุ่มให้ชัดเจน

2.6 ระบุพฤติกรรมที่ต้องการ การที่ครูระบุพฤติกรรมที่ต้องการได้มากเท่า

ใดก็ยังทำให้นักเรียนสามารถปฏิบัติได้มาก เช่น ครูคาดหวังที่จะเห็นทุก ๆ คนร่วมมือกันทำงาน สนับสนุนกัน ให้กำลังใจกัน รับฟังความคิดเห็นกัน เป็นต้น

2.7 สอนทักษะการเรียนรู้ร่วมกัน หลังจากที่นักเรียนคุ้นเคยกับการทำงานเป็นกลุ่มแล้ว ครูเลือกทักษะการเรียนรู้ร่วมกันขึ้นมาหนึ่งทักษะที่ทั้งกลุ่มต้องการจะเรียนรู้ชี้ให้เห็นความจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้ทักษะนั้น ๆ ให้ค่านิยาม ให้นักเรียนบอกวิธีที่สามารถบอกได้เมื่อใช้ทักษะนั้นสังเกตและให้คำชมเมื่อมีการใช้ทักษะนั้น ๆ ให้ค่านิยาม ให้นักเรียนทำได้ อย่างอัตโนมัติ จากนั้นสอนทักษะที่สองต่อไป พิจารณาคำชม การสรุป การให้กำลังใจ ตรวจสอบความเข้าใจ ถามเพื่อให้การช่วยเหลือหรือให้คำตอบ

3. เป็นผู้ให้คำแนะนำ/ผู้วิจารณ์ที่แทรกอยู่ในกลุ่ม

3.1 เตรียมปฏิสัมพันธ์โดยตรงแก่กลุ่ม และต้องคอยสังเกตให้นักเรียนสรุปผลทุกครั้ง ประโยชน์ที่จะได้รับจากการที่กลุ่มเรียนแบบร่วมมือ ขึ้นกับรูปแบบของปฏิสัมพันธ์ และการพูดแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันของนักเรียนในกลุ่ม

3.2 ให้คำแนะนำและคำวิจารณ์พฤติกรรมของนักเรียนขณะที่นักเรียนกำลังทำงาน ครูจะต้องเดินดูไปรอบ ๆ ว่านักเรียนเข้าใจในงานที่ได้รับมอบหมาย และใช้อุปกรณ์ได้ถูกต้องหรือไม่ ให้คำวิจารณ์ย้อนกลับและเสริมแรงทันทีทันใด รวมทั้งให้คำชมเชยในการใช้ทักษะกลุ่ม

3.3 ให้การช่วยเหลือถ้านักเรียนมีปัญหาในการทำงาน ครูสามารถอธิบายหรือสอนใหม่ หรือสอนในสิ่งที่ต้องการทราบ

3.4 เข้าไปมีบทบาทในกลุ่มเพื่อสอนทักษะการเรียนรู้ร่วมกัน ถ้าหากพบว่านักเรียนมีปัญหาการมีปฏิสัมพันธ์กลุ่ม ครูอาจแนะนำกระบวนการที่จะทำให้การทำงานกลุ่มมีประสิทธิภาพได้ เช่น อาจให้นักเรียนบอกว่าการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพเป็นอย่างไร ถ้านักเรียนกำลังเรียนหรือปฏิบัติทักษะนั้น ครูคอยจดบันทึกพฤติกรรมนั้นว่าครูได้ยินหรือเห็นทักษะนั้นบ่อยเพียงไร และอาจแบ่งการสังเกตนั้นให้กลุ่มเป็นผู้บันทึกเองได้ด้วย

4. ประเมินผลและการดำเนินการ

4.1 ประเมินการเรียนรู้ของนักเรียน ประเมินว่านักเรียนทำงานสำเร็จได้ดีเพียงไร และให้ข้อมูลย้อนกลับทันที

4.2 ประเมินกระบวนการทำงานกลุ่ม เพื่อปรับปรุงแก้ไข มีการวิเคราะห์ว่ากลุ่มมีการดำเนินการได้อย่างไร ใช้ทักษะการร่วมมือกันได้อย่างไร ประเมินการทำงานของนักเรียนทั้งรายบุคคล เป็นกลุ่มเล็กหรือทั้งชั้น เช่น อาจจะเริ่มต้นด้วยการให้กลุ่มบอกสิ่งที่ทำได้ดีในวันนี้มา 3 อย่าง และสิ่งที่จะทำให้ดียิ่งขึ้นสำหรับวันรุ่งขึ้น เป็นต้น

เมื่อนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมในกลุ่มย่อยแล้ว นักเรียนจะเรียนรู้ร่วมกันเป็นผู้ดำเนินการสร้างองค์ความรู้ด้วยตัวนักเรียนเอง เริ่มตั้งแต่การแบ่งหน้าที่ ร่วมกันคิด ร่วมกันอภิปราย วิเคราะห์ สรุปผล โดยครูจะมีหน้าที่เป็นเพียงผู้อำนวยการความสะดวกให้เท่านั้น คือ

เป็นผู้กำหนดเนื้อหา กำหนดขั้นตอน รูปแบบการเรียน การจัดกลุ่มผู้เรียนและประเมินผลซึ่งครูผู้สอนควรพยายามลดบทบาทลง เพื่อให้นักเรียนได้มีบทบาทในการทำกิจกรรมการเรียนมากยิ่งขึ้น

สาเหตุที่ทำให้การสอนโดยใช้การเรียนแบบร่วมมือใช้ได้ผลดี

จอห์นสันและจอห์นสัน (Johnson & Johnson, 1987, pp. 12 – 13) ได้สรุปสาเหตุที่ทำให้การสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนแบบร่วมมือใช้ได้ผลดีนั้น มีดังนี้

1. เด็กเก่งเข้าใจคำสอนของครูได้ดีจะเปลี่ยนคำสอนของครู เป็นภาษาพูดของเด็ก แล้วอธิบายให้เพื่อนฟังได้และทำให้เพื่อนเข้าใจได้ดีขึ้น
  2. เด็กที่ทำหน้าที่อธิบายบทเรียนให้เพื่อนฟังจะเข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้น ครูทุกคนทราบข้อนี้ดี คือยังสอนยิ่งเข้าใจบทเรียนที่ตนเองสอนได้ดียิ่งขึ้น
  3. การสอนเพื่อนเป็นการสอนแบบตัวต่อตัวทำให้เด็กได้รับความเอาใจใส่ และมีความสนใจมากยิ่งขึ้น
  4. เด็กทุกคนต่างก็พยายามช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพราะครูคิดคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม
  5. เด็กทุกคนเข้าใจดีว่าคะแนนของคนมีส่วนช่วยเพิ่มหรือลดค่าเฉลี่ยของกลุ่ม ดังนั้นทุกคนพยายามอย่างเต็มที่ จะคอยอาศัยเพื่อนอย่างเดียวไม่ได้
  6. เด็กทุกคนมีโอกาสฝึกทักษะทางสังคม มีเพื่อนร่วมกลุ่ม และเป็นการเรียนรู้วิธีการทำงานเป็นกลุ่มหรือเป็นที่มงาน ซึ่งจะเป็ประโยชน์มากเมื่อเข้าสู่ระบบการทำงานอันแท้จริง
  7. เด็กได้มีโอกาสเรียนรู้กระบวนการกลุ่ม เพราะการปฏิบัติงานร่วมกันนั้นก็ต้องมีการทบทวนกระบวนการทำงานของกลุ่ม เพื่อให้ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานหรือคะแนนของกลุ่มดีขึ้น
  8. เด็กเก่งจะมีบทบาททางสังคมในชั้นมากขึ้น และเขาจะรู้ว่าเขาต้องไม่เรียนหรือหลบไปท่องหนังสือเฉพาะคน เพราะเขามีหน้าที่ต่อสังคมด้วย
  9. ในการตอบคำถามในห้องเรียน ถ้าหากตอบผิดเพื่อนจะหัวเราะ แต่เมื่อทำงานเป็นกลุ่มเด็กจะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ถ้าหากตอบผิดก็ถือว่าตอบผิดก็ถือว่าตอบผิดทั้งกลุ่มคนอื่น ๆ อาจจะช่วยเหลือบ้าง เด็กในกลุ่มจะมีความผูกพันกันมากขึ้น
- สรุปได้ว่า เหตุที่การเรียนแบบร่วมมือใช้ได้ผลดี และเป็นที่ยอมรับใช้กันมากในปัจจุบันนั้นก็เพราะว่า ลักษณะของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบร่วมมือ เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กที่เรียนอ่อนมีความกล้าและมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น กล้าที่จะตอบคำถามหรือกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นภายในกลุ่มมากขึ้น

เทคนิคการเรียนแบบร่วมมือของเคแกน (Kagan, 1994, pp. 10 - 14)

เคแกนได้ออกแบบการเรียนรู้ร่วมมือไว้ถึง 52 เทคนิค โดยที่ไม่จำเป็นต้องใช้ตลอด กิจกรรมการเรียนรู้การสอนในแต่ละคาบ อาจนำไปใช้ในชั้นตอนใด ๆ ก็ได้หรือใช้ในชั้นสรุป หรือขั้นทบทวนหรือขั้นวัดผล การเรียน แบบร่วมมือประเภทนี้เรียกว่า การเรียนแบบร่วมมือ อย่างไม่เป็นทางการ เทคนิคหนึ่งใน 5 เทคนิคต่อไปนี้ เป็นเทคนิคที่เหมาะสมสำหรับกิจกรรม กลุ่ม ที่มีสมาชิก 4 คน ซึ่งเป็นขนาดที่เหมาะสมกับเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างไม่เป็นทางการ ที่เคแกนได้พัฒนาขึ้น

1. การพูดเป็นคู่ เป็นเทคนิคที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนพูด ตอบและแสดงความคิดเห็น เป็นคู่ ๆ เปิดโอกาสให้สมาชิกที่เป็นคู่ได้พูดกัน ตัวอย่าง เช่น กลุ่มสมาชิก 4 คน แบ่งเป็น 2 คู่ คู่ที่หนึ่งประกอบด้วยสมาชิกคนที่ 1 และคนที่ 2 แต่ละคู่จะพูดพร้อม ๆ กันไป โดยคนที่ 1 พูด คนที่ 2 ฟัง ต่อมาคนที่ 1 ฟัง คนที่ 2 พูด เป็นต้น

2. การเขียนเป็นคู่ เป็นเทคนิคที่คล้ายการพูดทุกประการ ต่างกันเพียงการเขียน เป็นคู่เป็นการร่วมมือเป็นคู่ ๆ โดยผลัดกันเขียน หรือวาด (ใช้อุปกรณ์ : กระดาษ 2 แผ่น และปากกา 2 ด้าม ต่อกลุ่ม)

3. การพูดรอบวง เป็นเทคนิคที่สมาชิกของกลุ่มผลัดกันพูด ตอบ เล่า อธิบาย โดยไม่ใช้การเขียน การวาด และเป็นการพูดที่ผลัดกันทีละคนตามเวลาที่กำหนด จนครบ 4 คน

4. การเขียนรอบวง เป็นเทคนิคที่เหมือนกับการพูดรอบวง แตกต่างกันที่เน้น การเขียน การวาด (ใช้อุปกรณ์ : กระดาษ 1 แผ่น และปากกา 1 ด้าม ต่อกลุ่ม) วิธีการคือ ผลัดกันเขียนลงในกระดาษที่เตรียมไว้แต่ละคนภายในเวลาที่กำหนด

เทคนิคนี้อาจจัดแปลงให้สมาชิกทุกคนเขียนคำตอบ หรือบันทึกผลการคิดพร้อม ๆ กันทั้ง 4 คน ต่างคนต่างเขียนในเวลาที่กำหนด (ใช้อุปกรณ์ : กระดาษ 4 แผ่น และปากกา 4 ด้าม) เรียกเทคนิคนี้ว่า การเขียนพร้อมกันรอบวง

5. การแก้ปัญหาด้วยแบบสะสมความรู้ เป็นเทคนิคที่สมาชิกแต่ละคนคิดคำตอบ ของตัวเองไว้ จากนั้นกลุ่มนำคำตอบของทุก ๆ คนมาร่วมกันอภิปราย เพื่อหาคำตอบที่ดีที่สุด

6. คิดเดี่ยว - คิดคู่ - ร่วมกันคิด เป็นเทคนิคโดยเริ่มจากปัญหาหรือโจทย์ คำถาม โดยสมาชิกแต่ละคนคิดหาคำตอบด้วยตัวเองก่อน แล้วนำคำตอบไปอภิปรายกับเพื่อน เป็นคู่จากนั้นจึงนำคำตอบของตนหรือของเพื่อนที่เป็นคู่เล่าให้เพื่อน ๆ ทั้งชั้นฟัง

7. อภิปรายเป็นคู่ เป็นเทคนิคที่เมื่อครูตั้งคำถาม หรือกำหนดโจทย์แล้วให้ สมาชิกที่นั่งใกล้ร่วมกันคิดและอภิปรายเป็นคู่

8. อภิปรายเป็นทีม เป็นเทคนิคที่เมื่อครูตั้งคำถาม แล้วให้สมาชิกของกลุ่ม ทุก ๆ คน ร่วมกันคิด พูด อภิปรายพร้อมกัน

9. ทำเป็นกลุ่ม - ทำเป็นคู่ - และทำคนเดียว เป็นเทคนิคที่เมื่อครูตั้งปัญหาหรือ

โจทย์ หรืองานให้ทำแล้วสมาชิกจะทำงานร่วมกันทั้งกลุ่มจนทำงานได้สำเร็จแล้วจากนั้นจะแบ่งสมาชิกเป็นคู่ ให้ทำงานร่วมกันเป็นคู่จนงานเสร็จ แล้วถึงขั้นสุดท้ายให้สมาชิกแต่ละคนทำงานคนเดียวจนสำเร็จ

10. การเรียงแถว เทคนิคที่ง่าย ๆ โดยให้นักเรียนยืนเป็นแถวเรียงลำดับ ภาพ คำ หรือสิ่งที่ครูกำหนดให้ เช่น ครูให้ภาพต่าง ๆ แก่ นักเรียน แล้วให้นักเรียนยืนเรียงลำดับภาพ ขั้นตอนของวงจรชีวิตของแมลง ห่วงโซ่อาหาร เป็นต้น

11. การพูดเป็นคู่ตามเวลาที่กำหนด เป็นเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือที่สมาชิกจับคู่กัน สมาชิกคนที่ 1 พูดในเวลาที่กำหนดเพื่อตอบโจทย์หรือปัญหาที่กำหนด สมาชิกคนที่ 2 ฟัง จากนั้น สมาชิกคนที่ 2 พูด คนที่ 1 ฟัง การพูดใช้เวลาเท่ากับครั้งแรก

12. การทำโครงการเป็นกลุ่ม เป็นเทคนิคการเรียนรู้ด้วยวิธีโครงการ โดยครูอาจจะกำหนดวิธีการทำโครงการ ระบุบทบาทของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม ให้ร่วมกันทำโครงการตามที่มอบหมายหรืออาจใช้วิธีให้ผู้เรียนร่วมกันคิดทำโครงการเอง โดยนักเรียนแบ่งหน้าที่ให้สมาชิกทุกคนมีบทบาทในการทำงาน

13. การหาข้อยุติ เป็นเทคนิคใช้ทบทวนความรู้ วัตถุประสงค์ ซึ่งอาจใช้ได้ทุก ๆ ขั้นตอนของการสอนโดย

13.1 สมาชิกแต่ละคนของกลุ่มเขียนคำตอบตามที่ผู้สอนกำหนดลงในกระดาษของตนจะได้โจทย์คำถามครบตามจำนวนสมาชิกของกลุ่ม

13.2 ให้สมาชิกนำโจทย์คำถามพร้อมปากกาวางตรงกลางโต๊ะ กำหนดสมาชิก หัวหน้า เริ่มที่สมาชิกคนใดคนหนึ่งก่อนก็ได้ ให้สุมหยิบโจทย์คำถามสมาชิกทุกคนหยิบปากกา แล้วเขียนคำตอบเพื่อตอบโจทย์คำถามในกระดาษของตนเอง

13.3 จากนั้นตรวจคำตอบร่วมกัน ถ้าถูกต้องทุกคนก็ได้แสดงความชื่นชมกัน ถ้าตอบไม่ถูกต้องก็ให้เปิดหนังสือค้นคว้า หรือถามครูก็ได้ แล้วแก้ไขให้ถูกต้อง

13.4 จากนั้นหมุนเวียนสมาชิกคนต่อไปเป็นหัวหน้า แล้วจึงดำเนินกิจกรรมดังข้อ 3 – 5 ให้ทำเช่นนี้จนสมาชิกทุกคนตอบโจทย์คำถามทุกข้อได้ครบ

14. คิดเดี่ยว – คิดคู่ – คิดเป็นกลุ่ม เป็นเทคนิคโดยเริ่มจากปัญหาหรือโจทย์คำถามโดยสมาชิกแต่ละคนคิดคำตอบด้วยตนเองก่อน แล้วนำคำตอบของตนไปอภิปรายกับเพื่อนเป็นคู่จากนั้นก็อภิปรายกับสมาชิกในกลุ่มของตนก่อนแล้วอาจนำคำตอบเล่าให้เพื่อน ๆ ทั้งชั้นฟัง

15. พุดวงกลมซ้อน เป็นเทคนิคที่ผู้เรียนอาจนั่งหรือยืนเป็นวงกลมซ้อนกัน 2 วง แต่ละวงมีจำนวนกลุ่มเท่ากัน วงในหันหน้าออกวงนอกหันหน้าเข้า หรืออาจนั่งหรือยืนเป็นคู่ก็ได้ ผู้เรียนที่เป็นคู่หรือกลุ่มที่เป็นคู่กันจะพูด หรืออภิปราย หรือนำเสนอผลงานกลุ่มแก่กัน และกันโดยผลัดกันพูดอาจมีการกำหนดเวลาด้วย จากนั้นจะหมุนเวียนเปลี่ยนคู่หรือกลุ่มใหม่

เรื่อย ๆ โดยไม่ซ้ำกัน โดยผู้เรียนวงนอกและวงในเคลื่อนที่ไปในทิศทางตรงกันข้าม เพื่อให้พบสมาชิกไม่ซ้ำกลุ่มเดิม

16. การให้ข้อมูลย้อนกลับหลังแบบหมุนเวียน เป็นเทคนิคที่สมาชิกแต่ละคนในแต่ละกลุ่มให้ข้อมูลย้อนกลับ ซึ่งอาจเป็นข้อคิด ข้อเสนอแนะ ข้อดี ข้อบกพร่องในผลงานของกลุ่มอื่น ๆ โดยหมุนเวียนไปแต่ละกลุ่ม จนครบอย่างเป็นระบบ หรืออาจมีกำหนดเวลาให้แต่ละกลุ่มด้วยก็ได้

6. ประโยชน์ของการเรียนแบบร่วมมือ

1. สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกเพราะทุก ๆ คนร่วมมือในการทำงานกลุ่มทุก ๆ คนมีส่วนร่วมเท่าเทียมกัน
2. สมาชิกทุกคนมีโอกาสพูด แสดงออก แสดงความคิดเห็น ลงมือกระทำอย่างเท่าเทียมกัน
3. เสริมให้มีความช่วยเหลือกัน เช่น เด็กเก่งช่วยเหลือเด็กที่เรียนไม่เก่ง ทำให้เด็กเก่งมีความภาคภูมิใจรู้จักใช้เวลา ส่วนเด็กไม่เก่งเกิดความซาบซึ้งในน้ำใจของเพื่อนสมาชิกด้วยกัน
4. ร่วมกันคิดทุกคน ทำให้เกิดการระดมความคิดนำข้อมูลที่ได้จากการพิจารณา ร่วมกัน เพื่อประเมินคำตอบที่เหมาะสมที่สุด เป็นการส่งเสริมให้ช่วยกันคิดหาข้อมูลให้มาก วิเคราะห์และตัดสินใจเลือก
5. ส่งเสริมทักษะทางสังคม เช่น การอยู่ร่วมกันด้วยมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน อีกทั้งเสริมทักษะการสื่อสารทักษะการทำงานเป็นกลุ่มสิ่งเหล่านี้ล้วนส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ให้สูงขึ้น

การเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคของ เคแกนเป็นนวัตกรรมการสอนใหม่ ซึ่งสามารถนำมาใช้โดยตรงและปรับเทคนิคให้เหมาะสมกับเด็ก และเนื้อหาแต่ละวิชา ซึ่งต้องอาศัยการทดลองปรับใช้เทคนิคที่เหมาะสมมาใช้สำหรับการเรียนการสอนของเด็กนักเรียนไทย

การสอนตามคู่มือการจัดการเรียนรู้

1. ความหมายของการสอนตามคู่มือการจัดการเรียนรู้

การสอนตามคู่มือการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การสอนตามคู่มือการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ โดยยึดหลักการเรียนรู้ตามแนวคิดของกาเบ่ (Gagne) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้และพฤติกรรมของเด็กนั้นจะมีลำดับความยากง่าย โดยเริ่มจากข้อเท็จจริงที่มีความยากง่ายไปสู่ลำดับที่สลับซับซ้อนและมีลักษณะที่เป็นนามธรรมมากขึ้น ตอนแรกนักเรียนจะเรียนรู้เพื่อข้อเท็จจริงแล้วนำข้อเท็จจริงเหล่านั้นไปสร้างความคิดรวบยอด จากนั้นนักเรียนจะเริ่มศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่าง

ความคิดครอบงำเพื่อกำหนดเป็นหลักเกณฑ์แล้วนักเรียนจะค่อย ๆ พัฒนาหลักเกณฑ์เหล่านั้นไปเพิ่มพูนทักษะให้แก่ตนเองเพื่อให้มีความสามารถในการแก้ปัญหาได้ในที่สุด

2. รูปแบบการสอนตามแนวคิดของกาเย่

โรเบิร์ต เอ็ม กาเย่ (Gagne, 1965, p.62 -170) ได้จัดแบ่งการเรียนรู้ออกเป็น 8 ประเภท ตั้งแต่การเรียนรู้พื้นฐานง่าย ๆ ไปจนถึงการเรียนรู้แบบยากและซับซ้อน ดังนี้

1. การเรียนรู้เครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองที่จะไม่ให้ออกมาได้ การเรียนรู้ประเภทนี้ ได้แก่ การเรียนรู้การวางเงื่อนไขตามแบบของพาโลฟ ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับอารมณ์และความรู้สึก

2. การเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง เป็นการเรียนรู้จากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนองต่างจากชนิดแรก ตรงที่ผู้เรียนสามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้ ผู้เรียนมีความตั้งใจและรู้ตัว ในการศึกษาที่จะเชื่อมโยงการตอบสนองที่เหมาะสมต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ กัน เมื่อทำได้ถูกต้องและเหมาะสมก็จะได้รับรางวัลหรือการเสริมแรง การเรียนรู้ประเภทนี้ ได้แก่ การเรียนรู้แบบลองผิดลองถูกของธอร์นไคด์ การวางเงื่อนไขแบบการกระทำของสกินเนอร์

3. การเรียนรู้แบบลูกโซ่ เป็นการเรียนรู้ในการประกอบกิจกรรมต่อเนื่องตามลำดับ ประกอบด้วยความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองตั้งแต่ 2 คู่ขึ้นไปเป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการกระทำและทักษะต่าง ๆ ในการเคลื่อนไหว การเรียนรู้ประเภทนี้กาเย่ นำมาจากทฤษฎีต่าง ๆ หลายทฤษฎี ซึ่งรวมแนวคิดของ บี เอฟ สกินเนอร์ (B.F Skinner) และ เอ็ดวิน กัทธรี (Edwin R. Guthrie)

4. การเรียนรู้โดยการเชื่อมโยงด้วยภาษาถ้อยคำ เป็นเรื่องของการใช้ภาษา เน้นความสำคัญของภาวะภายในมากกว่าแบบที่ 3 เช่น การเชื่อมโยงชื่อของสิ่งของกับสิ่งของนั้น ๆ เป็นต้น

5. การเรียนรู้แบบจำแนกความแตกต่าง เป็นการเรียนรู้ที่นักเรียนสามารถมองเห็นและแยกความแตกต่างระหว่างสิ่งเร้าเพื่อที่จะตอบสนองสิ่งเร้าให้ถูกต้อง

6. การเรียนรู้มโนคติ เป็นการเรียนการตอบสนองร่วมกันต่อกลุ่มของสิ่งเร้าที่มีความแตกต่างกัน ผู้เรียนต้องเรียนรู้ถึงสิ่งที่คล้ายกัน สามารถสรุปความเหมือนและแยกความแตกต่างของสิ่งเร้าได้

7. การเรียนรู้กฎหรือหลักการ เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการรวมหรือเชื่อมโยงมโนคติตั้งแต่สองมโนคติขึ้นไปด้วยกัน และจากการที่สามารถตั้งเป็นเกณฑ์ขึ้นได้แล้วจะสามารถนำไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ด้วยวิธีคล้ายคลึงกัน

8. การเรียนรู้การแก้ปัญหา เป็นการเรียนรู้ที่ต้องอาศัยการคิด โดยการรวมกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของการเรียนรู้ประเภทที่ 7 เข้าด้วยกันและนำไปใช้ในการแก้ปัญหาได้

จากทฤษฎีการเรียนรู้ตามแนวของกาเย่ (อาคม จันทสุนทร, 2527, หน้า 6 – 7) อธิบายวิธีการจัดรูปแบบการเรียนการสอนดังนี้

1. ต้องเริ่มด้วยการหาความต้องการจำเป็นของการเรียนการสอนนั้น ในกลุ่มผู้รับผิดชอบกำหนดเป้าหมายใหญ่ ๆ ของการเรียนการสอน พร้อมกับดูว่ามีทรัพยากรสิ่งสนับสนุนที่จะใช้ในการเรียนการสอนอะไรบ้าง มากน้อยเพียงใด มีข้อจำกัดอย่างไร
2. นำเป้าหมายใหญ่ ๆ ในการเรียนการสอนมากำหนดโครงสร้างหลักสูตร โดยยึดเป้าหมายใหญ่ในข้อ 1 โดยมีเป้าหมายของแต่ละรายวิชา
3. จุดประสงค์แต่ละรายวิชานั้น จะสามารถระบุถึงสมรรถภาพในการเรียนรู้แต่ละสมรรถภาพได้ นั่นคือสามารถบอกผลของการเรียนการสอนหรือการเรียนรู้ออกมาในรูปของพฤติกรรมที่สังเกตได้ ซึ่งสามารถระบุสมรรถภาพให้เห็นได้ชัดเจนขึ้น
4. ระบุถึงสมรรถภาพต่าง ๆ ของมนุษย์ให้ชัดเจน ทั้งสมรรถภาพภายในและภายนอกได้ถูกต้อง การใช้แต่หลักการเรียนรู้ทั่ว ๆ จะใช้แต่ในวงกว้างเท่านั้น การรู้และการใช้หลักการเรียนรู้เฉพาะแต่ละสมรรถภาพจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ
5. เมื่อรู้สภาพหรือเงื่อนไขของการเรียนรู้แต่ละสมรรถภาพ จะช่วยให้มีการวางแผนกำหนดลำดับขั้นตอนการเรียนการสอนได้ดีขึ้น กล่าวคือ จะทำให้สามารถจัดลำดับขั้นการเรียนรู้ในแต่ละเรื่องได้ว่า ถ้าจะเรียนเรื่องใดต้องมีความสามารถพื้นฐานที่ต้องการอะไรบ้างมาก่อน และสามารถที่จะทำเป็นภาพของขั้นตอน หรือการจัดลำดับสิ่งที่จะเรียนนั้น ๆ ให้เห็นอย่างชัดเจน
6. ขั้นตอนต่อมาของการวางแผนการเรียนการสอนก็คือ ต้องทำเป็นหน่วยย่อย ๆ ที่มีขอบเขตแคบลงแต่มีรายละเอียดมากขึ้น แล้วจัดทำรายละเอียดของจุดประสงค์จากจุดประสงค์รายวิชาที่เป็นเป้าหมายที่เห็นได้ในเชิงการกระทำหรือจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
7. เมื่อแต่ละรายวิชาเป็นหน่วยย่อย หรือเป็นบทเรียนซึ่งมีจุดประสงค์การเรียนรู้เชิงพฤติกรรมที่ชัดเจนแล้วเราจะต้องจัดสภาพภายนอกหรือจัดสถานการณ์ต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับจุดประสงค์นั้น ๆ ทั้งนี้ รวมทั้งการปฏิบัติของครูและการจัดการเรียนการสอนต่าง ๆ จะต้องหาทางเลือกที่ดี จะให้ได้ผลตามจุดประสงค์นั้น
8. ขั้นตอนที่จะทำให้การเรียนการสอนสมบูรณ์ก็คือ การประเมินผลซึ่งจะต้องประเมินผลในแต่ละบทเรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้เชิงพฤติกรรม ควรจะใช้การทดสอบแบบอิงเกณฑ์หรือการทดสอบโดยยึดจุดประสงค์เป็นหลัก
9. เพื่อให้เห็นภาพการเรียนการสอนได้ทั้งระบบ ก็ต้องพิจารณาถึงระบบการเรียนการสอน ซึ่งครูผู้สอนจะมีบทบาทสำคัญที่จะจัดระบบถ่ายทอดสำหรับการถ่ายทอดน่าจะพัฒนานักเรียนแต่ละคนได้ดีก็คือ การเรียนการสอนที่เน้นความสามารถของแต่ละคน และเพื่อให้ระบบการเรียนการสอน สมบูรณ์ก็จะต้องพิจารณาถึงการประเมินผลเมื่อสิ้นสุดผลงาน เพื่อดูประสิทธิภาพการจัดรูปแบบการเรียนการสอน

การจัดเหตุการณ์การสอนเพื่อพัฒนาสมรรถภาพมนุษย์

ในการสอนจะต้องเป็นไปตามลำดับขั้น โดยยึดจุดประสงค์และคำเนิ่งถึงสมรรถภาพของนักเรียน ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนจะต้องสอดคล้องกับกระบวนการของการเกิดการเรียนรู้ในสมองของคนเรา ซึ่งมีลำดับขั้นดังนี้(มัลลิกา พงษ์ปริตร, 2527, หน้า 140 – 141)

1. เร้าความสนใจ เป็นวิธีการนำสู่บทเรียนวิธีหนึ่ง โดยไม่จำเป็นต้องใช้เวลามากนัก ครูอาจใช้วิธีพูดคุย หรือซักถาม มีอุปกรณ์ใด ๆ ก็ตามที่จะเชื่อมโยงถึงสิ่งใหม่มาเสนอแก่นักเรียน ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนเกิดความสนใจตื่นตัวและพร้อมที่จะเข้าเริ่มบทเรียน

2. แจ้งจุดประสงค์ เป็นการบอกให้เด็กทราบว่า วันนี้จะได้เรียนเรื่องอะไร และเมื่อเรียนรู้แล้วสามารถทำอะไรได้บ้าง การแจ้งหัวข้อหรือเรื่องที่จะสอนให้เด็กทราบล่วงหน้าก่อนจะเริ่มบทเรียนนี้เป็นวิธีทำให้ตั้งใจเรียนวิธีหนึ่ง และเป็นวิธีการวางแผนให้แก่ผู้สอนและผู้เรียนว่า การเรียนการสอนในครั้งนี้จะมิติศทางไปแนวใดเป็นการตั้งเป้าหมายเอาไว้เพื่อกันการหลงทางสำหรับวิธีการแจ้งจุดประสงค์ให้น่าสนใจนั้น เป็นเทคนิคการสอนของแต่ละคน แต่ไม่จำเป็นต้องใช้เวลามากนัก

3. ทบทวนความรู้เดิม เป็นขั้นที่ครูจะตรวจสอบความรู้พื้นฐานของนักเรียนก่อนที่จะเรียนเรื่องต่อไปเพื่อให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่ได้เป็นอย่างดี วิธีการทบทวนอาจทำได้โดยการซักถาม บอกล่าหรือทดสอบก่อนสอน

4. เสนอบทเรียนใหม่ โดยใช้สื่อโสตทัศนูปกรณ์ช่วย เพื่อให้บทเรียนใหม่น่าสนใจและชวนติดตาม

5. ให้นำความรู้ เพื่อเป็นพื้นฐานที่นักเรียนจะนำไปฝึกปฏิบัติโดยครูควรที่จะเลือกวิธีการที่เหมาะสมกับสมรรถภาพของมนุษย์ที่เป็นส่วนหนึ่งของจุดประสงค์ปลายทางของคาบนั้น

6. ปฏิบัติ ครูจะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ลงมือกระทำกิจกรรมในห้องเรียน ให้แสดงความคิดเห็นและแสดงออกตามสภาพการณ์ที่เหมาะสม เพื่อให้นักเรียนเหล่านั้นเป็นนักคิด มีความคิดริเริ่ม สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้

7. ทราบผลการปฏิบัติ การที่นักเรียนลงมือกระทำกิจกรรมใด ๆ แล้วได้ทราบผลทันทีว่าสิ่งที่ทำลงไปถูกต้องหรือไม่ ย่อมเป็นผลดีต่อนักเรียน ช้อบกพร่องบางอย่างถ้าทิ้งไว้นานโดยไม่ปรับปรุงแก้ไข ผู้กระทำก็เกิดความเคยชิน ติดเป็นนิสัยและยากแก่การเปลี่ยนแปลงในภายหลัง ในขั้นนี้ครูอาจเป็นผู้ให้คำติชม หรืออาจให้กลุ่มหรือตัวนักเรียนเองเป็นผู้ประเมิน

8. ประเมินผลการเรียนการสอนตามจุดประสงค์ ขั้นตอนนี้เป็นสิ่งที่จะยืนยันให้ผู้สอนทราบว่า การสอนของตนในคาบนั้นได้ผลเพียงใด นักเรียนสามารถบรรลุจุดประสงค์ที่ต้องการหรือไม่ วิธีการอาจใช้การสังเกตหรือการทดสอบย่อย เมื่อทราบผลแต่ละคาบพบว่าการเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายแล้ว ย่อมเป็นเครื่องหมายที่ดีว่าถ้าเป็นเช่นนี้ทุก ๆ คาบทุก ๆ บทเรียนแล้วการสอนของครูโดยส่วนรวมก็ย่อมจะบรรลุจุดประสงค์ของรายวิชาด้วย

9. เน้นให้นักเรียนเกิดความแม่นยำและสามารถนำไปใช้ในสถานการณ์อื่น คือ การที่

ครูสรุปเน้นและย้ำให้เด็กมีความเข้าใจในสิ่งที่ตนเรียนในคาบนั้นอย่างแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น วิธีการที่ครูจะทำได้ก็คือ อาจยกสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกันกับสิ่งที่เรียนมา ให้นักเรียนลองคิดดูว่าทำได้หรือไม่ ครูอาจให้การบ้าน ทำรายงาน หรือศึกษาเพิ่มเติมนอกเหนือไปจากความรู้ที่เรียนในชั้น

จากลำดับขั้นของเหตุการณ์การสอน เพื่อพัฒนาสมรรถภาพมนุษย์ เมื่อนำมาจัดแผนการสอนสามารถลำดับขั้นตอนได้ดังนี้

1. สร้างความสนใจ

1.1 สร้างความสนใจคือ การทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจบทเรียนเป็นการสร้างแรงจูงใจให้เกิดการเรียนรู้โดยการสนทนา หรือใช้สื่อต่าง ๆ เป็นการนำเข้าสู่บทเรียน

1.2 กิจกรรมที่เกี่ยวกับการสร้างความสนใจ คือ วิธีการพูดคุย ใช้คำถาม ใช้สื่อทัศนูปกรณ์ เช่น ให้ฟังเทป ให้ดูวิดีโอ ภาพ แผนภูมิ ของจริง ยกเรื่องที่เกี่ยวข้องที่น่าสนใจ ที่จะเชื่อมโยงถึงสิ่งใหม่มาเสนอแก่นักเรียน

2. แจ้งจุดประสงค์

2.1 แจ้งจุดประสงค์คือ บอกให้ผู้เรียนทราบจุดหมายปลายทางของการสอน

2.2 กิจกรรมที่เกี่ยวกับการแจ้งจุดประสงค์ เป็นเทคนิคการสอนของแต่ละคน แต่ไม่จำเป็นต้องใช้เวลามากนัก

3. ทบทวนความรู้เดิม

3.1 ทบทวนความรู้เดิมคือ ทบทวนความรู้ที่ผู้เรียนมีอยู่ก่อนแล้ว เป็นการปูพื้นฐานความรู้สำหรับที่จะเริ่มเรียนรู้สิ่งใหม่ตามจุดประสงค์การเรียนรู้

3.2 กิจกรรมที่เกี่ยวกับการทบทวนความรู้เดิม โดยการสนทนา ชักถามหรือทำแบบทดสอบ

4. เสนอบทเรียนใหม่

4.1 เสนอบทเรียนใหม่ คือ การอธิบายเนื้อหา โดยให้ผู้เรียนทราบถึงหลักเกณฑ์ต่าง ๆ

4.2 กิจกรรมที่เกี่ยวกับการเสนอบทเรียนใหม่ โดยการอธิบายที่เกี่ยวกับความรู้ใหม่ อาจใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ประกอบ

5. ให้นำแนวการเรียนรู้คือ การบอกแนวทางให้ผู้เรียนสามารถกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยครูให้คู่มืออย่างถูกต้อง และใช้คำถามเป็นการนำทางให้กับผู้เรียนช่วยกันวิเคราะห์ วิจัย

6. ปฏิบัติคือ การให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้และทำแบบฝึกหัดด้วยตนเอง

7. แจ้งผลการปฏิบัติคือ การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน โดยผู้สอนชมเชยหรือแนะนำแก้ไข

8. ประเมินผลการปฏิบัติคือ การให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัด แบบทดสอบ หรือแสดงออก ด้วยการพูดตอบคำถามหรือกิจกรรมที่เหมาะสมอื่น ๆ

9. ส่งเสริมความแม่นยำและถ่ายโอนการเรียนรู้คือ การสรุปย้ำทบทวนบทเรียนที่ผ่านมา เพื่อให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่คงทนโดยให้แบบฝึกหัดเสริมหรือมอบหมายงานเพิ่มขึ้น

ผลการเรียนรู้

1. ความเข้าใจในการอ่าน

ความเข้าใจในการอ่านนับเป็นหัวใจสำคัญของการอ่านเพราะการอ่านออกเสียงเพียงอย่างเดียวนั้นย่อมไม่เกิดประโยชน์หากไม่เข้าใจการอ่านเพียงพอ ซึ่งความเข้าใจในการอ่านนั้นต้องอาศัยความสามารถในด้านต่าง ๆ หลาย ๆ ด้านประกอบกัน การอ่านสิ่งใดก็ตามหากอ่านแล้วไม่เข้าใจเรื่องที่อ่านถือว่าเป็นการอ่านที่ไม่สมบูรณ์ นักการศึกษาให้ความหมายของความเข้าใจในการอ่านไว้ดังนี้

สายสุนีย์ เดิมสินสุข (2535, หน้า 18) กล่าวว่า ความเข้าใจในการอ่าน คือความเข้าใจในรูปแบบการเรียบเรียงเรื่องจากโครงสร้างข้อเขียน รู้ความหมายของคำศัพท์ และประโยค โดยนำมารวบรวมเป็นความคิดเข้าด้วยกัน และเชื่อมโยงความคิดของผู้เขียนเข้ากับความรู้เดิมของผู้อ่านเพื่อตีความ สรุปความหมายเกิดเป็นความเข้าใจในเนื้อหาที่อ่าน

สุภกานต์ หลายสิบ (2540, หน้า 11) กล่าวว่า ความเข้าใจในการอ่านเป็นหัวใจสำคัญของการอ่านเพราะการอ่านออกเสียงเพียงอย่างเดียว ย่อมไม่เกิดประโยชน์หากไม่เข้าใจในการอ่านเพียงพอ ซึ่งความเข้าใจในการอ่านนั้นต้องอาศัยความสามารถในด้านต่าง ๆ หลาย ๆ ด้านประกอบดังนี้

6. ความเข้าใจในความหมายของคำศัพท์
7. การเรียงลำดับเหตุการณ์ได้
8. การจับใจความสำคัญของข้อความที่อ่าน
9. การสังเกตความสัมพันธ์ของข้อความที่อ่าน
10. การสรุปและคาดการณ์ล่วงหน้า

จากความหมายของความเข้าใจในการอ่านข้างต้น สรุปได้ว่า ความเข้าใจในการอ่านเป็นเรื่องสำคัญที่สุดในกระบวนการอ่าน ผู้อ่านต้องอาศัยความรู้ความสามารถทางภาษาที่มีอยู่รวมทั้งประสบการณ์และความคิดของผู้อ่านรวมกันเพื่อทำความเข้าใจและตีความข้อความหรือข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้อ่าน สามารถเข้าใจวัตถุประสงค์และความคิดที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อสารแก่ผู้อ่านได้ถูกต้อง

2. เจตคติ

ความหมายของเจตคติ

ได้มีนักการศึกษาให้ความหมายของเจตคติไว้หลายท่านดังนี้

ทรงพล ภูมิพัฒน์ (2541, หน้า 132) ได้ให้ความหมายของเจตคติไว้ว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งความรู้สึกนั้นอาจจะเป็นไปในทางที่พึงพอใจหรือไม่พอใจก็ได้

สุรางค์ โค้วตระกูล (2541, หน้า 246) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เจตคติเป็น อัชฌาสัย (disposition) หรือความโน้มที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสนองตอบต่อสิ่งแวดล้อมหรือสิ่งเร้า ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งคน วัตถุ สิ่งของ หรือความคิด (Ideas) เจตคติอาจจะเป็นบวกหรือลบถ้าบุคคลมีเจตคติในทางบวกต่อสิ่งใดก็มักจะมีพฤติกรรมที่จะเผชิญต่อสิ่งนั้น ถ้ามีเจตคติในทางลบก็หลีกเลี่ยง เจตคติเป็นสิ่งที่เรียนรู้และเป็นการแสดงออกของค่านิยมและความเชื่อของบุคคล

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร (2542, หน้า 209) และลักขณา สรีวัฒน์ (2544, หน้า 69) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึก ความคิดเห็นหรือท่าทีของบุคคลที่มีต่อสิ่งสิ่งหนึ่ง ซึ่งจะเห็นว่าความรู้สึก เป็นองค์ประกอบทางด้านอารมณ์ ความคิดเห็นเป็นองค์ประกอบด้านปัญญา และท่าทีเป็นองค์ประกอบด้านพฤติกรรม

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2525, หน้า 3) กล่าวว่า เจตคติเป็นความคิดเห็นซึ่งมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบ เป็นส่วนที่พร้อมที่จะมีปฏิกริยาเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่งต่อสถานการณ์ภายนอก

แอลพอร์ต (Allport. 1935, p. 810) ให้ความหมายว่า เจตคติหมายถึง ลักษณะของความพร้อมทางจิตใจ ซึ่งเกิดขึ้นจากประสบการณ์ สภาวะความพร้อมนี้จะเป็นแรงที่จะกำหนดทิศทางของปฏิกริยาของบุคคล สิ่งของหรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง

อนาสตาซี (Anastasi. 1982, p. 55) ให้ความหมายเจตคติเป็นความโน้มเอียงที่จะแสดงในทางที่ชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นต้นว่า กลุ่มชน ประเพณี หรือสถาบันต่าง ๆ

กู๊ด (Good. 1973, p. 49) ให้ความหมายของเจตคติว่า เจตคติหมายถึง ความเอนเอียงหรือความชอบของบุคคลที่แสดงผลเฉพาะไปสู่วัตถุ สิ่งของ สถานการณ์หรือคุณค่า คามปกติจะประกอบไปด้วยความรู้สึกและอารมณ์

ไพศาล หวังพานิช (2526, หน้า 146) สรุปความหมายของเจตคติไว้ว่า เจตคติเป็นความรู้สึกภายในของแต่ละบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อันเป็นผลมาจากประสบการณ์ การเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งนั้นและในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง อาจเป็นทางสนับสนุนหรือโต้แย้งคัดค้านก็ได้ เจตคติสามารถแยกออกได้ดังนี้

1. เจตคติพฤติกรรม หรือความรู้สึกทางค่านิยมที่มีต่อสิ่งเร้าหนึ่งในทางสังคม

2. เจตคติเป็นความรู้สึกที่เกิดจากการเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งเร้าหรือเกี่ยวกับประสบการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งหมายถึงว่าบุคคลใดจะมีเจตคติอย่างไร ต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดบุคคลนั้นจะต้องเคยพบเคยเห็น รัวรายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งนั้นมาก่อน

3. การแสดงออกของเจตคติ หรือการตอบสนองสิ่งเร้าใด จะเป็นไปในรูปของการสนับสนุนคล้ายตามซึ่งเรียกว่าเป็นไปในทางบวกหรือในรูปการโต้แย้งคัดค้านซึ่งเรียกว่าเป็นไปในเชิงลบหรืออาจรู้สึกเฉย ๆ ต่อสิ่งเร้านั้น

จากความหมายของเจตคติข้างต้น อาจสรุปได้ว่า เจตคติ หมายถึง สภาพจิตใจ ความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ เนื่องมาจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ ซึ่งความรู้สึก ความคิดเห็น อาจจะเป็นไปในทางบวกหรือทางลบก็ได้ เจตคติที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งสามารถสร้างขึ้นและเปลี่ยนแปลงได้

การวัดผลการเรียนด้านเจตคติต่อภาษาไทย

เจตคติเป็นเรื่องเกี่ยวกับจิตใจ ความรู้สึกนึกคิด และอารมณ์ ดังนั้นจึงเป็นเรื่องยากในการวัดเพราะผู้ตอบจะต้องประเมินความรู้สึกว่า รู้สึกซาบซึ้ง ฟังพอใจหรือมองเห็นคุณค่าต่อสิ่งนั้นมากน้อยเพียงใด

กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ (2528, หน้า 187) อธิบายว่า วิธีวัดเจตคติสามารถวัดได้จาก

1. โดยการประเมินความรู้สึกของตนเอง
2. สังเกตพฤติกรรมที่แสดงออก
3. แปลความหรือตีความปฏิกิริยาที่บุคคลแสดงต่อสิ่งเร้า
4. การทำงานบางอย่างที่กำหนดให้

รวีวรรณ อังคนุรักษ์พันธ์ (2533, หน้า 17) เสนอวิธีวัดเจตคติว่าเราสามารถวัดได้จาก

1. การสังเกต
2. การสัมภาษณ์
3. การใช้แบบสอบถาม
4. การรายงานตนเอง
5. การใช้โปรเจกทีฟเทคนิค
6. การใช้สังคมมิติ

ปัจจุบันนักการศึกษาและนักจิตวิทยาใช้แบบทดสอบเจตคติวัดเกี่ยวกับความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยอาศัยกฎเกณฑ์และเมื่อได้เครื่องมือวัดเจตคติแล้วจึงนำไปวัดบุคคลเพื่อแปลความหมายตามกฎเกณฑ์ของเครื่องมือนั้น

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีการสร้างแบบทดสอบวัดเจตคติตามแนวของ เรนิส ลิเคิร์ต (Rensis Likert) ซึ่งเชิดศักดิ์ โฆวาลินธุ์และประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520, หน้า 50-56) ได้อธิบายลำดับขั้นตอนการสร้างไว้ดังนี้

มาตรการสร้างแบบวิธีของลิเคิร์ต แบ่งการกำหนดช่วงความรู้สึกของคนเป็น 5 ช่วง หรือ 5 ระดับ คือ

ระดับที่ 1 เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ระดับที่ 2 เห็นด้วย

ระดับที่ 3 ไม่แน่ใจ

ระดับที่ 4 ไม่เห็นด้วย

ระดับที่ 5 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

กำหนดการให้คะแนนของการตอบของแต่ละตัวเลือกโดยทั่วไป จะกำหนดคะแนน ข้อความทางบวกเป็น 5 4 3 2 1 (หรือ 4 3 2 1 0) และข้อความทางลบเป็น 1 2 3 4 5 (หรือ 0 1 2 3 4) ซึ่งการกำหนดแบบนี้เรียกว่า Arbitrary Weighting Method

ข้อความที่บรรจุลงในมาตรการวัดประกอบด้วยข้อความแสดงความรู้สึกทั้งทางบวก และทางลบ ข้อความอาจจะมี 18 -20 ข้อ การกำหนดน้ำหนักคะแนนตอบแต่ละตัวเลือก กระทำ ต่อเมื่อได้รวบรวมข้อมูลมาแล้วโดยกำหนดตามวิธี กำหนดค่าคะแนนซึ่งนิยมใช้กันมาก โดยมี ขั้นตอนดังนี้

1. พิจารณาว่าต้องการจะวัดเจตคติของใครที่มีต่อใคร และให้ความหมายของสิ่งที่ จะวัดให้แน่นอน
2. เมื่อตีความหมายของสิ่งที่ จะวัดแน่นอนแล้ว ก็สร้างข้อความในแต่ละหัวข้อโดยให้ กลุ่มเนื้อหาในหัวข้อเหล่านั้น ข้อความนี้อาจเขียนขึ้นเองหรือนำมาจากที่อื่น เช่น จาก หนังสือพิมพ์ หรือจากผู้ทรงคุณวุฒิต่าง ๆ ก็ได้ แต่จะต้องมีลักษณะดังนี้
3. ต้องเป็นข้อความที่เขียนในแง่ความรู้สึก ความเชื่อหรือความตั้งใจที่จะทำสิ่งใด สิ่งหนึ่ง ไม่ใช่ข้อเท็จจริง
4. ข้อความที่บรรจุลงในสเกลจะต้องประกอบด้วยข้อความที่เป็นบวกและลบละกัน
5. ข้อความแต่ละข้อความจะต้องสั้น เข้าใจง่าย ชัดเจน ไม่กำกวม จำนวนข้อที่สร้างขึ้นในครั้งแรกควรมีประมาณ 30 ข้อความขึ้นไป เพราะจะต้องเลือกข้อความให้เหลือประมาณ 20 – 25 ข้อความในแต่ละเรื่องที่จะวัด
6. เมื่อได้ข้อความเพียงพอแล้วก็บรรจุลงในสเกล โดยให้มีตัวเลือก 5 ตัวเลือก ดังนี้ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
7. นำข้อความที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญเรื่องนั้น ๆ ตรวจสอบโดยพิจารณาด้าน คุณลักษณะและความสมของภาษาที่ใช้ ตลอดจนการตอบกับข้อความว่าสอดคล้องกันเพียงใด
8. ทำการทดลองขั้นต้นก่อนนำไปใช้จริง โดยนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวนหนึ่ง เพื่อตรวจสอบความชัดเจนของข้อความและภาษาที่ใช้อีกครั้ง และตรวจสอบคุณภาพด้านอื่น ๆ ได้แก่ ความเที่ยงตรง ค่าอำนาจจำแนก และความเชื่อมั่นของมาตราวัดเจตคติครั้งสุดท้าย เหตุผลที่ต้องทำการวิเคราะห์ข้อความก็เพื่อจะเลือกเอาเฉพาะข้อความที่มีความแตกต่างของ

คะแนนในกลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุดกับกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำสุด เพราะถือว่าข้อความเหล่านั้นสามารถจะวัดความรู้สึกที่แตกต่างกันได้

จากความหมายของเจตคติดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าเจตคติของบุคคลสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เผชิญและสามารถวัดได้โดยใช้แบบทดสอบวัดเจตคติ

3. ทักษะความเข้าใจในการอ่าน

การวัดผลทักษะความเข้าใจในการอ่าน

สมศักดิ์ สินธุเวชญ์ (2545, หน้า 78) ให้ความหมายของทักษะ (skill) ว่า หมายถึงระดับความคล่องแคล่วในการประกอบกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องตามลำดับ ทักษะทางภาษาไทย คือ การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน และการดู การพัฒนาทักษะความเข้าใจในการอ่านจำเป็นต้องทราบถึงระดับความเข้าใจในการอ่านของผู้อ่านก่อน ดังนั้นการวัดและประเมินผลความเข้าใจในการอ่านจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เพราะการวัดและประเมินผลที่เป็นระบบจะช่วยให้ทราบถึงระดับความเข้าใจความเข้าใจในการอ่านของผู้เรียนแต่ละคน เพื่อให้ผู้สอนสามารถวางแผนแนวทางการพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นักจิตวิทยาการอ่านได้นำหลักของ B.S. Bloom มาประยุกต์ใช้ ซึ่งสุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2543, หน้า 81-82) ได้กล่าวไว้ว่า การอ่านเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนเป็นการทำงานประสานกันระหว่างการมองเห็น การได้ยิน การแปลความของสมอง ดังนั้นทักษะการอ่านเป็นขั้นพื้นฐานจำเป็นต้องมีพฤติกรรมการอ่านทั้ง 6 ขั้น จึงถือว่าเป็นผู้บรรลุเป้าหมายของการอ่าน

ขั้นที่ 1 วัดความจำ เป็นขั้นแรกของการอ่าน จะต้องจำเรื่องราวให้ได้ จำความหมายของคำ ให้คำจำกัดความของคำยาก ซึ่งครูจะใช้วิธีการตั้งคำถามเรื่องที่อ่าน ให้สะกิดคำ บอกความหมาย บอกคำจำกัดความ

ขั้นที่ 2 วัดความเข้าใจ ขั้นนี้ผู้อ่านสามารถเล่าเรื่องราวที่อ่านด้วยคำพูดของตน เข้าใจความคิด ประโยค และข้อความที่ให้คิดสอนใจ ซึ่งครูควรตั้งคำถามด้วยการให้เล่าเรื่อง สรุปเรื่อง และเรียงลำดับเหตุการณ์ของเรื่อง

ขั้นที่ 3 วัดการนำไปใช้ ขั้นนี้ผู้อ่านควรฝึกนำถ้อยคำ ประโยค และเหตุการณ์ไปใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นใหม่ ดังนั้นคำถามที่ใช้จึงมักจะกำหนดเป็นสถานการณ์ให้ผู้อ่านพิจารณาในการนำความรู้มาใช้ประโยชน์

ขั้นที่ 4 วัดการวิเคราะห์ เป็นขั้นที่ให้อ่านแยกองค์ประกอบย่อยของแนวคิดที่ได้จากการอ่าน บอกได้ว่าองค์ประกอบใดมีความสัมพันธ์กันหรือไม่เกี่ยวข้องกันและ

ขั้นที่ 5 วัดการสังเคราะห์ เป็นขั้นที่ให้อ่านรู้จักสรุปแนวคิดของเรื่อง ค้นหาลักษณะโครงเรื่องที่คล้ายคลึงกับเรื่องที่เคยอ่าน ทั้งยังสรุปแนวคิดที่เหมือนกันและแตกต่างกันได้ด้วย

ขั้นที่ 6 วัดการประเมินค่า เป็นขั้นสูงสุดของการคิดให้ผู้อ่านรู้จักตัดสินใจพิจารณาคุณค่าที่ปรากฏในเรื่อง ผูกให้ผู้อ่านรู้จักสังเกตการณ์ใช้ถ้อยคำ การบรรยายที่ทำให้เกิดภาพพจน์ ตลอดจนความประทับใจที่ได้จากอ่านเรื่อง

ณัฐนิชา บุญสุข (2546, หน้า 16) รวบรวมทรรศนะว่าการทดสอบความเข้าใจในการอ่าน ควรให้ครอบคลุมความสามารถในการอ่าน 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านภาษาและสัญลักษณ์ คือ ความสามารถในการเข้าใจความหมายส่วนใหญ่ของคำที่ปรากฏในบทอ่าน รู้จักเดาความหมายของคำศัพท์จากบริบท เข้าใจระบบคำและโครงสร้างประโยค เข้าใจข้อความยาว ๆ และเข้าใจสัญลักษณ์ทางภาษา เช่น เครื่องหมายต่าง ๆ

2. ด้านความคิด คือ สามารถระบุจุดประสงค์ของผู้เขียน ความคิดสำคัญของข้อความที่อ่าน สามารถเข้าใจความคิดย่อยที่มาสนับสนุน สามารถสรุปและอนุมานความจากสิ่งที่อ่านได้

3. ด้านอารมณ์และลีลาของเนื้อหาที่อ่าน คือ สามารถบอกถึงทัศนคติของผู้เขียนต่อเรื่องที่อ่านและต่อผู้อ่านได้ เข้าใจอารมณ์ของเรื่อง สามารถระบุวิธีและแนวการเขียนของผู้เขียนได้

ณัฐนิชา บุญสุข (2546, หน้า 16-17) สรุปรวบรวมถึงการประเมินความเข้าใจในการอ่านไว้ดังต่อไปนี้

1. ตอบคำถามเกี่ยวกับข้อเท็จจริงและรายละเอียดต่าง ๆ จากเรื่องที่อ่านได้
2. เข้าใจคำชี้แจง สามารถปฏิบัติตามคำชี้แจงหรือคำแนะนำที่เขียนอธิบายไว้ได้ถูกต้อง

3. จดจำและสามารถบรรยายสิ่งที่ได้อ่านได้อย่างถูกต้อง

4. ลำดับเหตุการณ์ของเรื่องราวที่อ่านได้อย่างถูกต้อง

5. แยกได้ว่ารายละเอียดตอนไหนสำคัญตอนไหนไม่สำคัญ

6. บอกได้ว่าตัวอย่างหรือคำอธิบายต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กับเนื้อความสำคัญตอนใด อย่างไร

7. บอกได้ว่าประโยคใดเป็นประโยคแสดงเนื้อหาความสำคัญหรือเป็นใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน

8. บอกได้ว่าเนื้อหาที่อ่านมีความสัมพันธ์กับเนื้อหาในบทความอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างไร

9. แสดงข้อสรุปของบทความที่อ่านได้อย่างถูกต้อง

กล่าวโดยสรุปได้ว่าการวัดและประเมินผลความเข้าใจในการอ่านนั้น ผู้ประเมินต้องใช้วิธีการประเมินให้เหมาะสมและในการออกข้อสอบต้องคำนึงถึงระดับ

ความสามารถ ระดับความเข้าใจในการอ่านและออกข้อสอบให้ครอบคลุม เพื่อให้การวัดและประเมินผลตรงตรงจุดมุ่งหมายและมีประสิทธิภาพมากที่สุด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ขวัญเรือน โพธิ์วิเชียร (2537, หน้า 80 – 82) เพื่อศึกษาผลการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้โปรแกรม ซี ไอ อาร์ ซี ที่มีต่อความสามารถในการอ่านเข้าใจความภาษาไทย ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้โปรแกรม ซี ไอ อาร์ ซี กับ กลุ่มที่เรียนด้วยตนเองโดยใช้กิจกรรมอ่านของ ซี ไอ อาร์ ซี และกลุ่มที่เรียนจากครูตามปกติ มีความสามารถในการอ่านเข้าใจความภาษาไทยไม่แตกต่างกัน แต่กลุ่มที่เรียนแบบร่วมมือโดยใช้โปรแกรม ซี ไอ อาร์ ซี มีแนวโน้มว่ามีความสามารถสูงกว่ากลุ่มอื่น

ศิริวรรณ อินทร์พ่วง (2540, หน้า 60) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน เพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยวิธี ซี ไอ อาร์ ซี กับการเรียนโดยใช้กิจกรรมตามคู่มือครู และความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยวิธี ซี ไอ อาร์ ซี ปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และนักเรียนที่เรียนด้วยวิธี ซี ไอ อาร์ ซี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนในด้านความร่วมมือระหว่างครูกับนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนความร่วมมือระหว่างครูกับนักเรียน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียนครู กับนักเรียน และกิจกรรมการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก

กล้า พิมพ่วงษ์ (2543, หน้า 54 – 55) ได้ศึกษาผลของการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้โปรแกรม ซี ไอ อาร์ ซี ต่อความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทย เจตคติต่อการอ่านจับใจความภาษาไทย เจตคติต่อการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้โปรแกรม ซี ไอ อาร์ ซี และความสัมพันธ์ทางสังคม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยสูงกว่าก่อนทดลองและสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนในกลุ่มทดลองมีเจตคติต่อการอ่านจับใจภาษาไทย สูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนในกลุ่มทดลองมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้โปรแกรม ซี ไอ อาร์ ซี ส่วนความสัมพันธ์ทางสังคมไม่แตกต่างจากก่อนการทดลอง

พลสุรี กิจเจลา (2544, หน้า 101-102) ได้ศึกษาความเข้าใจในการอ่านความสามารถในการเขียนภาษาไทยและความสนใจในการเรียนภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยการใช้อีกิจกรรมการเรียนแบบ ซี ไอ อาร์ ซี กับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้อีกิจกรรมการเรียนแบบ ซี ไอ

อาร์ ซีกับการสอนตามคู่มือครู มีผลสัมฤทธิ์ทางด้านความเข้าใจในการอ่าน และความสามารถในการเขียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ ซี ไอ อาร์ ซี กับการสอนตามคู่มือครู มีความสนใจในการเรียนในการเรียนภาษาไทยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พจนา เขียนสะอาด (2547, หน้า 117-121) ได้ศึกษาผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการอ่านและการเขียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้วิธีสอนแบบร่วมมือกัน เทคนิค ซี ไอ อาร์ ซี หลังได้รับการสอนสูงกว่าก่อนได้รับการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยร้อยละของผลการเรียนรู้ด้านการอ่านและการเขียนเรื่องประเภทนิทาน(77.94) สูงกว่าร้อยละของผลการเรียนรู้ด้านการอ่านและการเขียนเรื่องประเภทสารคดี (65.53) และนักเรียนเห็นด้วยกับวิธีสอนแบบร่วมมือ เทคนิค ซี ไอ อาร์ ซี ระดับมากที่สุดทั้ง 3 ด้าน คือด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านบรรยากาศการเรียนการสอน และด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนการสอน โดยนักเรียนเห็นด้วยมากที่สุด ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในประเด็นนักเรียนต้องการเรียนด้วยวิธีการเรียนการสอนร่วมมือ เทคนิค ซี ไอ อาร์ ซี อีกในโอกาสต่อไป ส่วนด้านบรรยากาศการเรียนการสอนแบบร่วมมือกันทำให้นักเรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับเพื่อน ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนการสอนแบบร่วมมือกันช่วยให้นักเรียนมีความมั่นใจในการร่วมกิจกรรม

ศิริจิตราภรณ์ ศิลปะ (2547, หน้า 42-44) ได้ศึกษาการพัฒนาสื่อประสมร่วมกับการเรียนแบบ ซี ไอ อาร์ ซี เรื่องการสะกดคำมาตราตรงตามมาตราตัวสะกดแม่กด วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนโดยใช้สื่อประสมร่วมกับการเรียนแบบ ซี ไอ อาร์ ซี สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สื่อประสมที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 80.63/79.50 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 75/75

จากผลการวิจัยที่ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้นักเรียนเรียนแบบร่วมมือกันทำงานพบว่าส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งตนเองและกลุ่ม ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นกว่าการสอนตามคู่มือครู เพราะนักเรียนได้มีการถ่ายทอดความรู้ให้แก่กันจากการทำกิจกรรมร่วมมือกัน

งานวิจัยต่างประเทศ

สลาวิน (Slavin and Others, 1987, pp 39-40) ได้ทดลองใช้โปรแกรม ซี ไอ อาร์ ซี ในการสอนอ่านและเขียนกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 4 ที่มีความสามารถแตกต่างกัน ในการทดลองจะใช้การเรียนรู้เป็นทีม

ในกลุ่มการอ่าน ให้นักเรียนทำงานเป็นคู่ของตนตามกิจกรรมการอ่าน การถอดความ อธิบายโครงสร้างของเรื่อง การทำนายและการสรุปเรื่อง โดยนักเรียนได้รับการสอนอ่านโดยตรง

ในกลุ่มการเขียน ใช้กระบวนการตามลักษณะของการเขียน เช่น การประชุมกับเพื่อนเพื่อวางแผนปรับปรุงและเขียนงานออกมา นอกจากนั้นนักเรียนยังได้รับการสอนการใช้ภาษาและกิจกรรมการแสดงออกทางภาษา ซึ่งสามารถนำไปใช้ในกิจกรรมการเขียนด้วย

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ทำกิจกรรมอยู่ในกลุ่ม ซี ไอ อาร์ ซี มีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและการเขียนดีกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ โดยดูจากการวัดความเข้าใจในการอ่าน การอ่านคำศัพท์ การใช้เครื่องมือต่าง ๆ ทางภาษา การแสดงออกทางภาษาและการสะกดคำ

ในปี ค.ศ. 1991 สลาวินและคณะ ได้ทำการศึกษาผลการสอนอ่านในใจความและกระบวนการเรียนแบบร่วมมือ กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 4 โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มที่เรียนแบบร่วมมือโดยใช้โปรแกรม ซี ไอ อาร์ ซี
2. กลุ่มที่เรียนแบบปกติแต่ใช้อุปกรณ์และกิจกรรมแบบ ซี ไอ อาร์ ซี
3. กลุ่มควบคุมเรียนตามปกติ

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือและแบบปกติโดยใช้กิจกรรมการเรียนแบบ ซี ไอ อาร์ ซี มีความสามารถในการอ่านเข้าใจความได้ดึกว่ากลุ่มควบคุมปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือและแบบปกติโดยใช้กิจกรรมการเรียนแบบ มีความสามารถในการอ่านเข้าใจความไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ นักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือโดยใช้กิจกรรมแบบ ซี ไอ อาร์ ซี มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่า

บรอมเลท (Bramlett, 1994, p. 67) ได้ศึกษาผลของการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้โปรแกรม ซี ไอ อาร์ ซี กับนักเรียนชั้นปีที่ 3 จำนวน 198 คน จาก 9 ห้องเรียน เมื่อวัดด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความ (California Achievement Test) จากกลุ่มที่มีระดับความสามารถในการอ่านต่างกันพบว่า กลุ่มที่มีความสามารถในการอ่านต่ำมีความพอใจในโปรแกรม ซี ไอ อาร์ ซี

ซันด์เลอร์ Schundler (1992) ได้ศึกษางานวิจัย 2 เรื่อง ที่ใช้โปรแกรมการอ่านแบบทีม STR (Student Team Reading) และโปรแกรม STW (Student Team Writing) ในโรงเรียนขนาดกลาง งานวิจัยที่ 1 ใช้โปรแกรม STR ทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 20 ห้องเรียน จาก 3 โรงเรียน ควบคุมกับกลุ่มควบคุม จำนวน 39 ห้องเรียน จาก 3 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลอง มีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญ และผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความ ของนักเรียนเสียเปรียบทางวิชาการ มีผลสัมฤทธิ์สูงในกลุ่มทดลองเมื่อแยกวิเคราะห์ต่างหาก งานวิจัยที่ 2

ใช้โปรแกรม STR และ STW กลุ่มทดลองเป็นนักเรียนระดับชั้นปีที่ 6,7 และ 8 จาก 2 โรงเรียน ควบคู่กับกลุ่มควบคุม จาก 3 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยโปรแกรม STR และ STW มีผลสัมฤทธิ์สูงจากการวัดการอ่านศัพท์การอ่านจับใจความ และการแสดงออกทางภาษาสูงกว่ากลุ่มควบคุม

จากการศึกษางานวิจัยดังกล่าว จะเห็นได้ว่า กระบวนการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในยุคปฏิรูปการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้และมีความรับผิดชอบร่วมกัน ทุกคนมีความสำคัญต่อกลุ่มเท่าเทียมกัน ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวดที่ 1 มาตราที่ 6 กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ ในส่วนของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยนั้นต้องการให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ คือ เป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีนิสัยรักการอ่าน รักการเขียน และรักการค้นคว้า มีความภูมิใจในความเป็นไทย มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย มีความสามารถในการใช้ภาษาติดต่อสื่อสารและนำทักษะทางภาษามาประยุกต์ใช้อย่างมีประสิทธิภาพ การที่ผู้เรียนจะมีนิสัยรักการอ่าน ครูผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาวิธีการที่หลากหลายเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลแก่ผู้เรียน ซึ่งวิธีการสอนแบบร่วมมือโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน (CIRC) เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่ส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจที่จะส่งผลถึงทักษะการเขียน โดยที่ครูผู้สอนต้องดำเนินการจัดการเรียนรู้ ครูจะต้องฝึกหลักการและวิธีการดำเนินการสอนอ่านก่อนให้การฝึกเขียน พร้อมชี้แนะและร่วมสรุปสาระสำคัญของเรื่องที่อ่านเพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจและมีพัฒนาการด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจซึ่งจะทำให้ นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการจัดการเรียนรู้ของครูไปฝึกในชั้นของกิจกรรมกลุ่มได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพต่อไป นักเรียนภายในกลุ่มประกอบด้วยนักเรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อน ร่วมมือกันเรียนรู้ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ดังนั้นกระบวนการเรียนรู้จึงต้องอาศัยกระบวนการกลุ่มตลอดกิจกรรม และจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ แบบร่วมมือโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน (CIRC) ทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่า วิธีการจัดการเรียนรู้ที่สามารถยกระดับผลการเรียนรู้ให้สูงขึ้น ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาไทย มีทักษะการอ่านภาษาไทยสูงขึ้น ผู้วิจัยจึงได้นำหลักการและวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน (CIRC) มาใช้ในการวิจัยเพื่อเพิ่มพูนพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทย